

Tal og tendenser 2010

Tal og tendenser 2010

Danmark i den globale økonomi	3
Velstand	3
Placering på verdensmarkedet	5
Eksport til fjernmarkeder uden for OECD	5
Konkurrenceevne	7
Produktivitet	9
Eksportens fordeling på forskellige markedstyper	9
Udflytning af jobfunktioner	10
Region Midtjylland - tendenser, styrker og udfordringer	11
Befolkning og arbejdsstyrke	11
Erhvervsstruktur	11
Eksport.....	14
Værdiskabelse og produktivitet	17
Arbejdsstyrke	20
Uddannelse	22
Iværksættereri	26
Innovation	29
Bilag: Tal og tendenser for de midtjyske kommuner	33

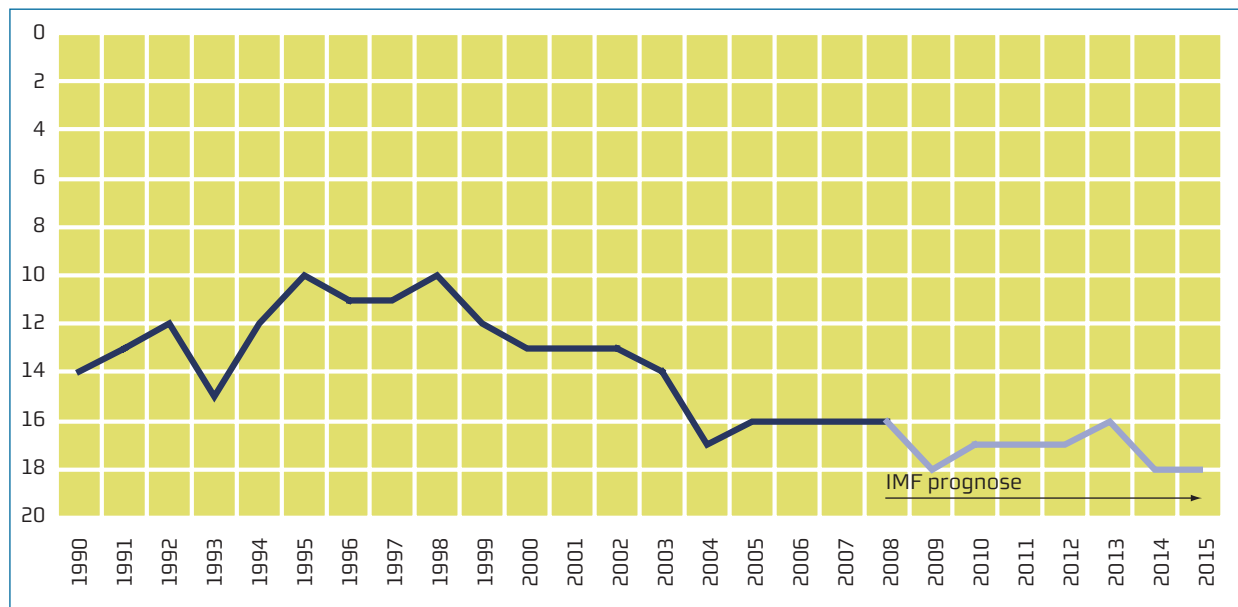
Danmark i den globale økonomi

Velstand

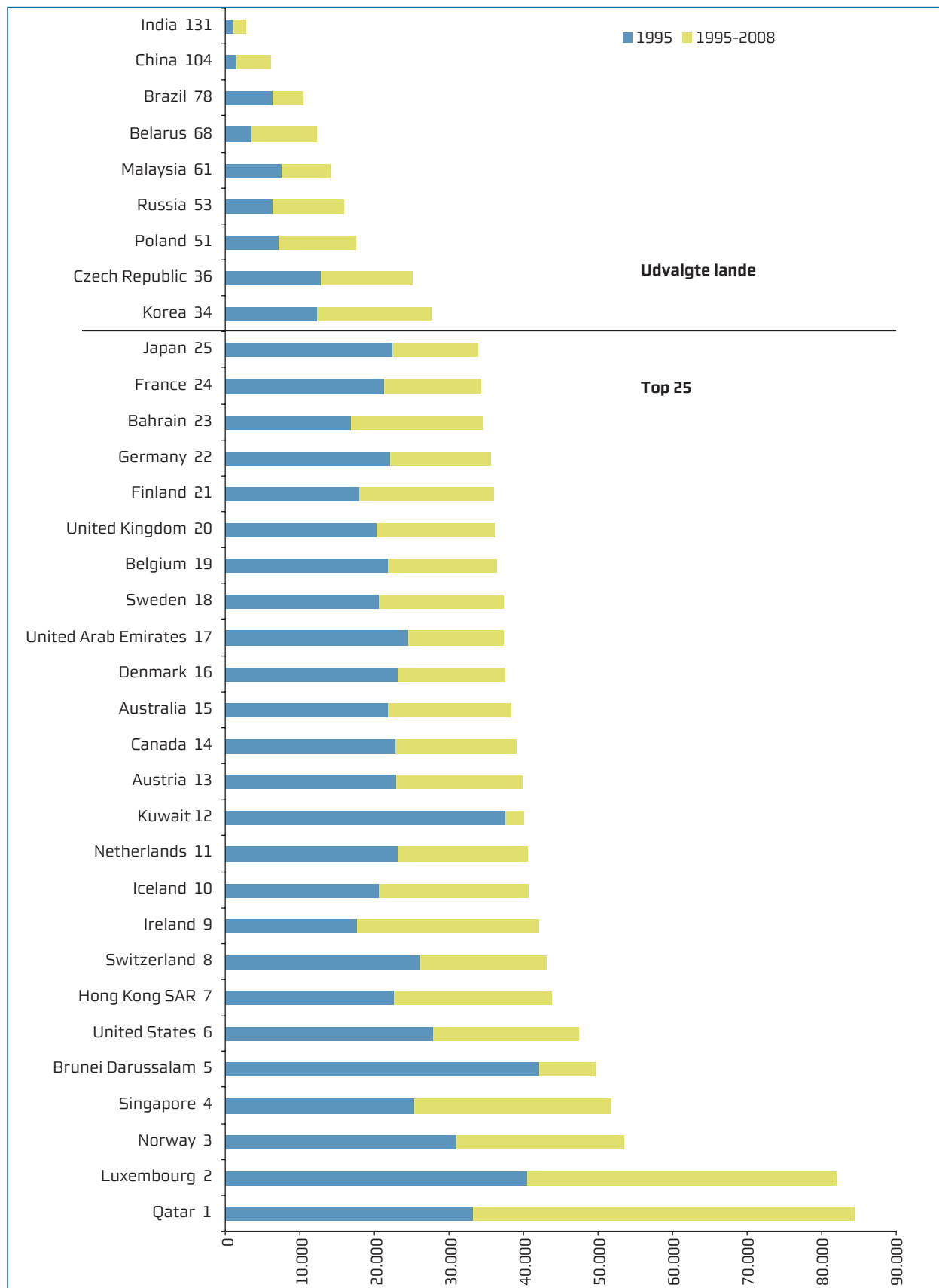
Region Midtjylland ligger i hjertet af et af verdens rigeste lande. Men positionen blandt verdens rigeste er ikke naturgivet, og der skal arbejdes hårdt for at fastholde velstanden og velfærden.

I løbet af 1990'erne nåede Danmark op i top 10 over verdens rigeste lande, mens positionen i 2008 var en 16.-plads. Den internationale valutafond IMF forudser, at Danmark så nogenlunde vil fastholde denne position frem mod 2015.

Figur 1. Udviklingen i Danmarks placering på listen over verdens rigeste lande, 1990-2008, samt prognose frem mod 2015. Kilde: IMF

Figur 2. Verdens rigeste lande (BNP pr. indbygger, målt i købekraftspariteter, USD). Kilde: IMF

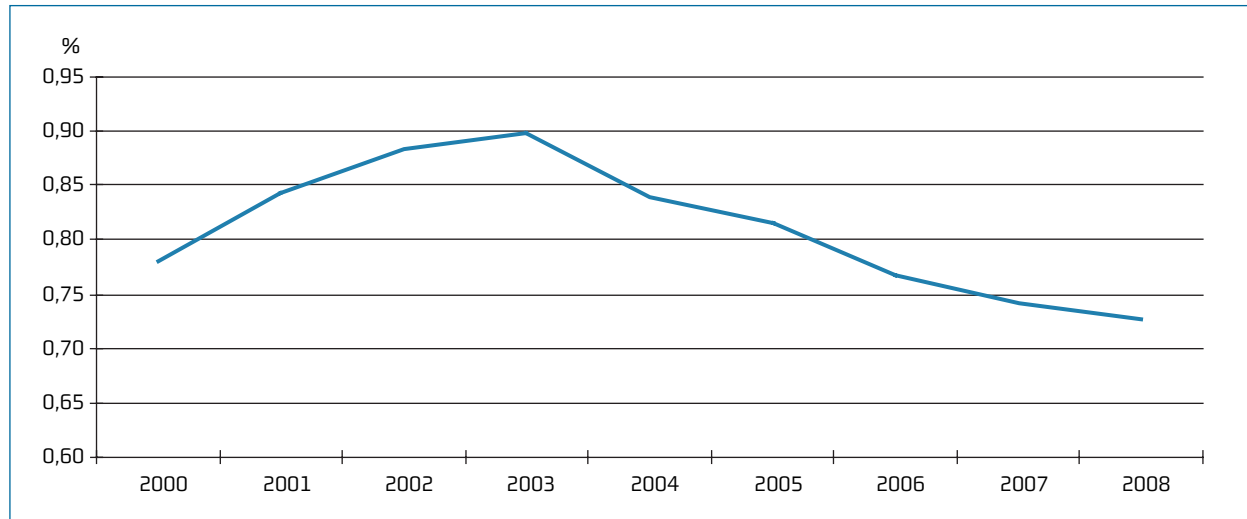
Placering på verdensmarkedet

Eksporten fra Danmark udgør ca. 50% af det danske bruttonationalprodukt. Danmarks eksport har siden 2000 svinget omkring 0,8% af den samlede verdenshandel. Siden 2003 har andelen

været faldende, og i 2008 udgjorde Danmarks eksport 0,73% af den totale eksport i verden. Hermed var Danmark verdens 34. største eksportør i 2008.

Figur 3. Danmarks andel af den samlede verdenshandel (eksport), 2000-2008.

Kilde: World Trade Organization, International Trade Statistics

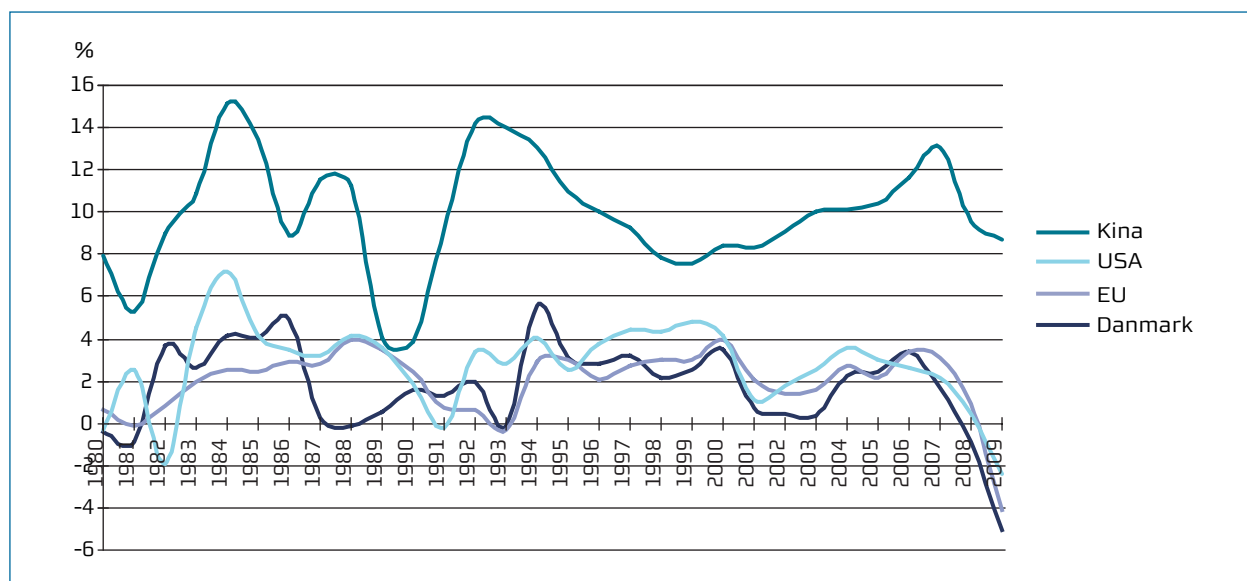

Eksport til fjernmarkeder uden for OECD

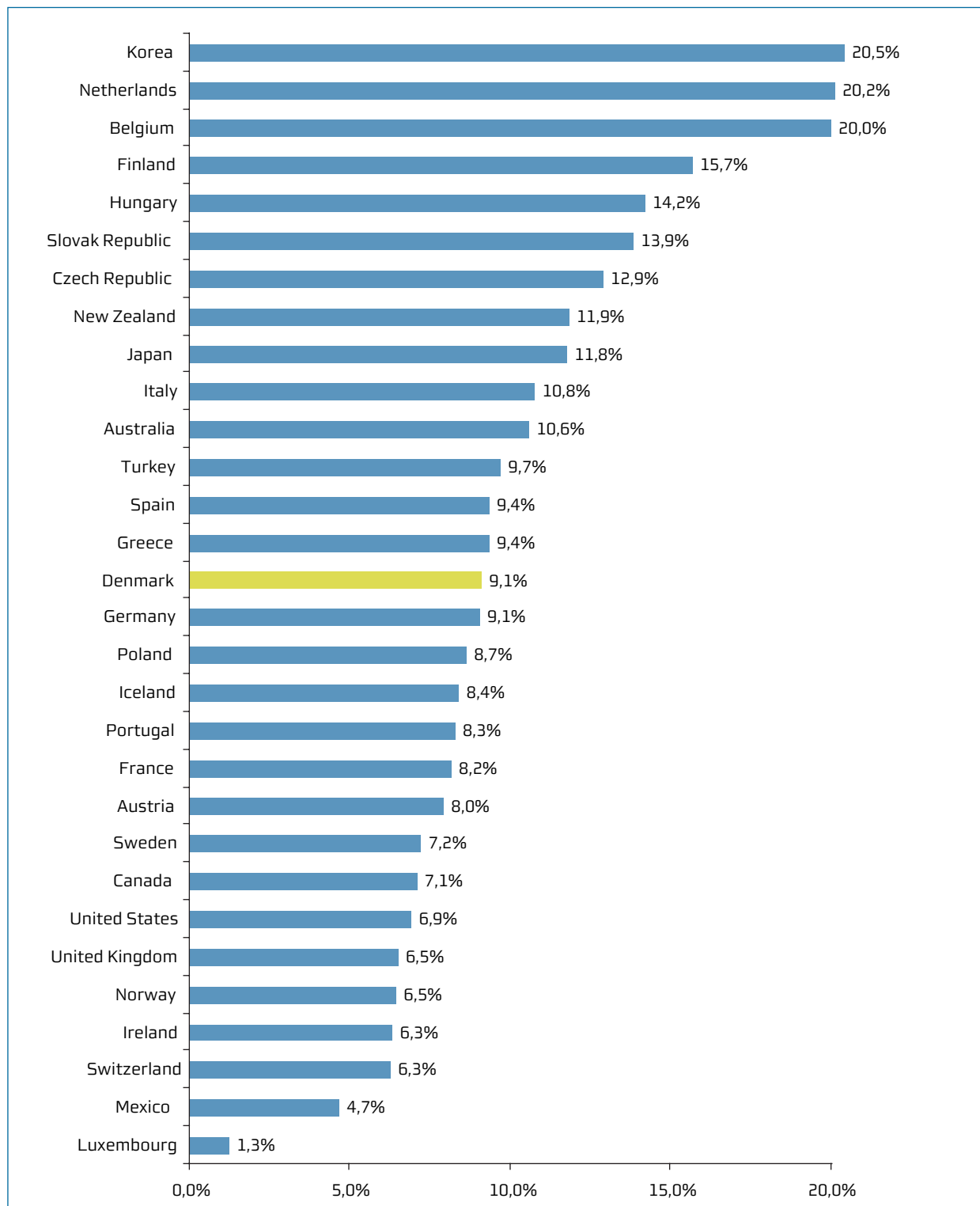
Væksten i verdensøkonomien trækkes i stigende grad af lande uden for Europa og USA. Danske virksomheder har rettet deres salgs-, investerings- og produktionsaktiviteter mere mod

disse markeder, og Danmarks eksport til fjernmarkeder uden for OECD udgjorde i 2008 9% af BNP. Disse markeder omfatter lande som Kina, Rusland og Indien, som har oplevet høj vækst de seneste år.

Figur 4. Vækst i BNP i Danmark, EU, USA og Kina, 1980-2009. Kilde: IMF

Figur 5. Eksport til ikke-OECD-lande i % af BNP, 2008. Kilde: OECD

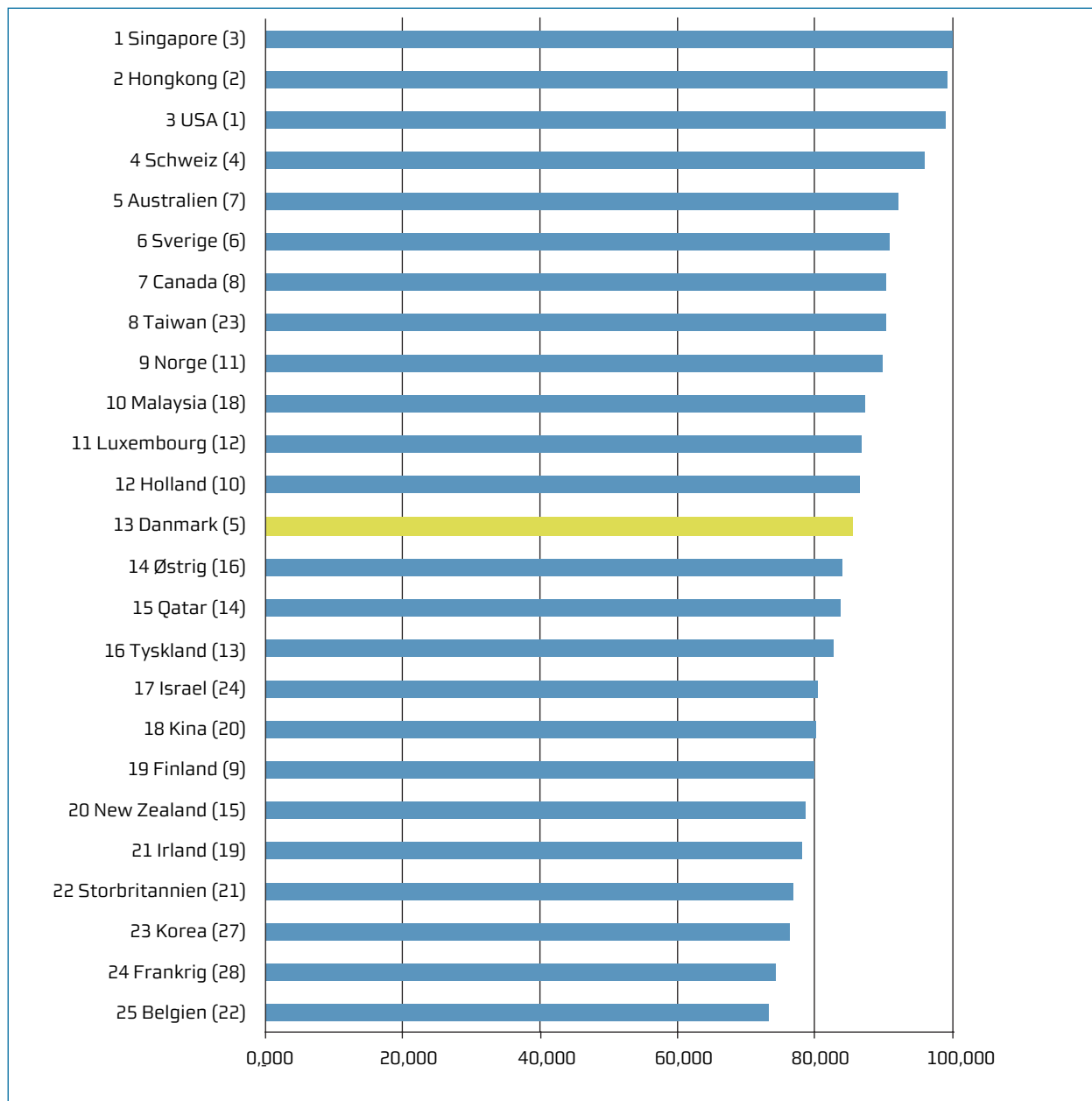
Konkurrenceevne

Hvis der skal sikres et stærkere dansk fodfæste på de nye vækstmarkeder kræver det at den globale konkurrencedygtighed styrkes. Fra 2009 til 2010 er Danmark faldet fra en 5. til en 13. plads på det konkurrenceevne-scoreboard, som den schweiziske business school IMD hvert år udarbejder. Rangordenen er baseret på mere end 300 indikatorer, som både omfatter hårde økonomiske facts og vurderinger fra virksomhedsledere.

Det er primært virksomhedsledningens mere negative vurderinger af effektiviteten i såvel erhvervsliv som finans- og økonomisk politik, der er årsag til, at den danske konkurrenceevne opfattes som svækket i 2010. Det er dog værd at bemærke, at Danmark stadig ligger i den øverste fjerdedel af de i alt 58 lande, hvis konkurrenceevne er blevet vurderet.

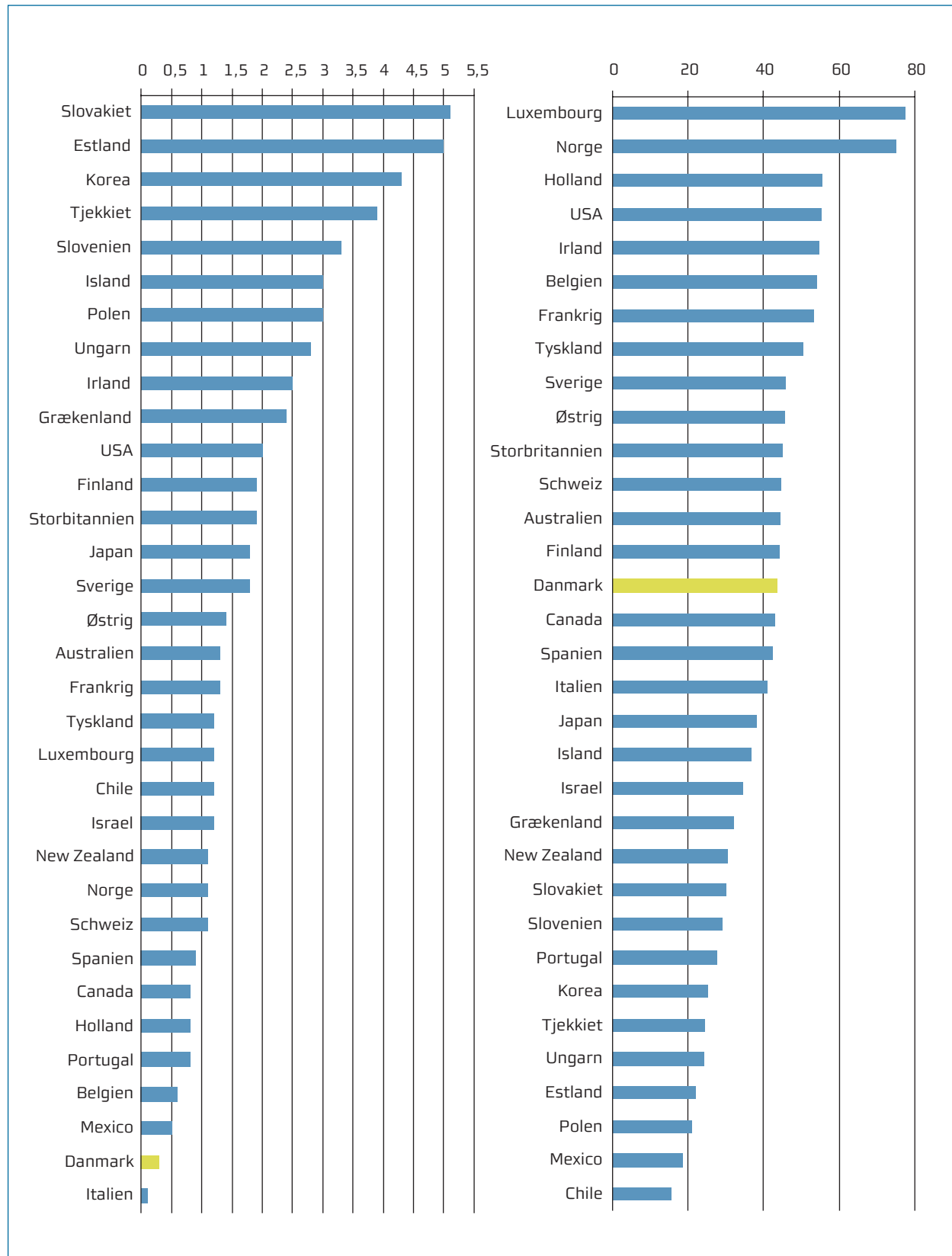
Figur 6. Konkurrenceevnens globale top-20, 2010 (placeringen i 2009 er angivet i parentes).

Kilde: IMD World Competitiveness Yearbook 2010

Figur 7. Gennemsnitlig årlig vækst i arbejdsproduktivitet 2000-2008 (venstre diagram) og produktivetsniveau - BNP pr. arbejdstime, USD - 2008 (højre diagram).

Kilde: OECD

Produktivitet

Produktiviteten er en af de faktorer, der påvirker konkurrenceevnen. Og den danske produktivitsudvikling har, som illustreret i Figur 7, været svag de seneste år. De lande, der har oplevet den største produktivitsvækst i perioden 2000-2008 – Slovakiet, Estland, Korea, Tjekkiet og Slovenien – vokser fra et lavt udgangspunkt. Så de lande, der topper listen over produktivitsvæksten, har stadig et lavere produktivitsniveau end Danmark.

Regeringens Vækstforum har beregnet, hvilke faktorer der har bidraget til den danske produktivitsvækst siden 1970. Beregningerne viser, at kapitalintensiteten spiller en stor rolle for produktivitsvæksten. Og derfor har den vækst i beskæftigelsen, som Danmark oplevede frem til 2008, uden tilsvarende investeringsvækst, efter al sandsynlighed spillet en væsentlig rolle for den svage produktivitsvækst.

Den lave produktivitsvækst i Danmark sammenlignet med andre lande betyder – alt andet lige –, at prisen på danske varer og ydelser vil ligge nogenlunde fast, fordi den indsats, der skal til for at producere varerne og ydelserne ikke ændrer sig meget. De lande, der har haft en

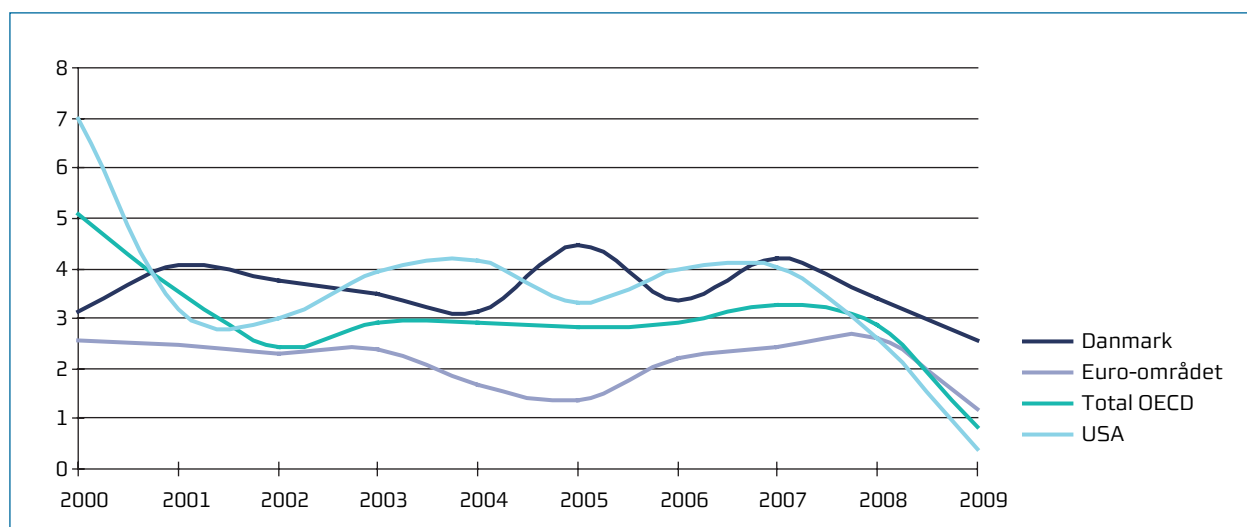
højere produktivitsvækst kan – igen alt andet lige – sænke prisen, fordi de nu kan producere mere med uændret indsats.

Lønniveauet i Danmark ligger forholdsvis højt og har en forholdsvis høj vækstrate. Det er derfor nødvendigt at være produktiv for at konkurrere med lande, som har lavere lønniveauer og -vækstrater.

Eksportens fordeling på forskellige markedstyper

Det relativt høje lønniveau i Danmark er hidtil delvis blevet opvejet af, at det i mange tilfælde har været muligt at opnå en forholdsvis høj pris for de danske eksportvarer. Økonomi- og Erhvervsministeriet har beregnet, at næsten halvdelen (44%) af den danske eksport i 2005 stammede fra såkaldte upmarket-produkter. Det er produkter, hvor virksomhederne er i stand til at opnå en merpris på mindst 15% i forhold til den gennemsnitlige eksportpris for samme produkttype blandt EU15-landene.

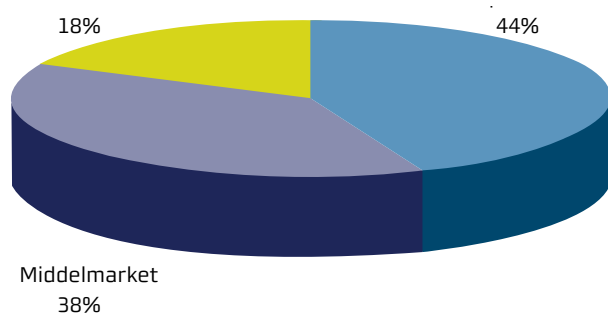
Figur 8. Årlig vækstrate i lønudgifter (direkte og indirekte) pr. medarbejder i den private sektor.
Kilde: OECD Economic Outlook

De danske virksomheders evne til at opnå en merpris for en stor del af eksportprodukterne kan ses som et udtryk for, at de danske produkter har en høj kvalitet. Den høje kvalitet kan sikres gennem et højt videnniveau i produktionen. Videnniveauet kommer til udtryk ved at de virksomheder, der eksporterer upmarket-produkter, har en højere andel højtuddannede ansat, og har højere udgifter til forskning og udvikling end øvrige virksomheder.

Figur 9. Fordelingen af dansk eksport 2005.

Kilde: Økonomi- og Erhvervsministeriet, Danmark på de globale markeder, 2007

Upmarket: De danske virksomheder opnår en merpris på mindst 15% i f.t. den gennemsnitlige eksportpris for samme produkttype blandt EU 15-landene.

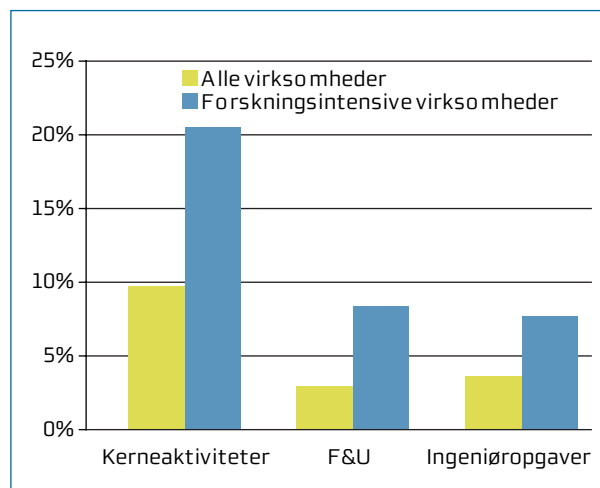
Downmarket: De danske virksomheder opnår en pris, som ligger mere end 15% under prisen gennemsnittet for EU 15-landene for den samme produkttype.

Udflytning af jobfunktioner

I en global verden foregår danske virksomheders investeringer i viden og medarbejdere ikke kun i Danmark. Mange virksomheder placerer jobfunktioner uden for Danmarks grænser. Og det er især forskningsaktive virksomheder, der flytter både kerneaktiviteter og mere videntunge opgaver til udlandet.

Figur 10. Udflytning af jobfunktioner fra Danmark, 2000-2006 (andel virksomheder, der har udflyttet funktioner).

Kilde: Regeringens Vækstforum, april 2010

De kendetegn for Danmark i den globale økonomi, der er beskrevet ovenfor, udtrykker nogle overordnede tendenser, som også opleves i den midtjyske region. I den resterende del af denne rapport zoomes ind på den midtjyske regions karakteristika.

Befolkning og arbejdsstyrke

1,25 mio. af Danmarks 5,53 mio. indbyggere bor i 2010 i Midtjylland. Arbejdsstyrken er på 664.600 personer, svarende til en erhvervsfrekvens på 78.

Tabel 1. Nøgletal for Region Midtjyllands befolkning og arbejdsstyrke.

Befolkning og arbejdsstyrke	Region Midtjylland	Hele landet
Antal indbyggere 2010	1.253.998	5.534.738
Andel 16-64-årige 2010	64,4	64,3
Fremskrivning: Antal indbyggere 2020	1.317.384	5.680.542
Fremskrivning: Andel 16-64-årige 2020	61,6	61,6
Fremskrivning: Andel 0-15-årige 2020	18,8	18,0
Fremskrivning: Andel over 64 år 2020	19,6	20,4
Arbejdsstyrken 2009	664.631	2.875.015
Erhvervsfrekvens 2009	77,9	76,9

Det forventes, at der bliver flere end de 1,25 mio. indbyggere i Region Midtjylland frem mod 2020. Væksten er dog ujævnt fordelt, med højest forventet befolkningstilvækst i by- og landkommunerne, mens væksten forventes at blive lavest – og i nogle tilfælde ligefrem negativ – i regionens yderkommuner (se bilag).

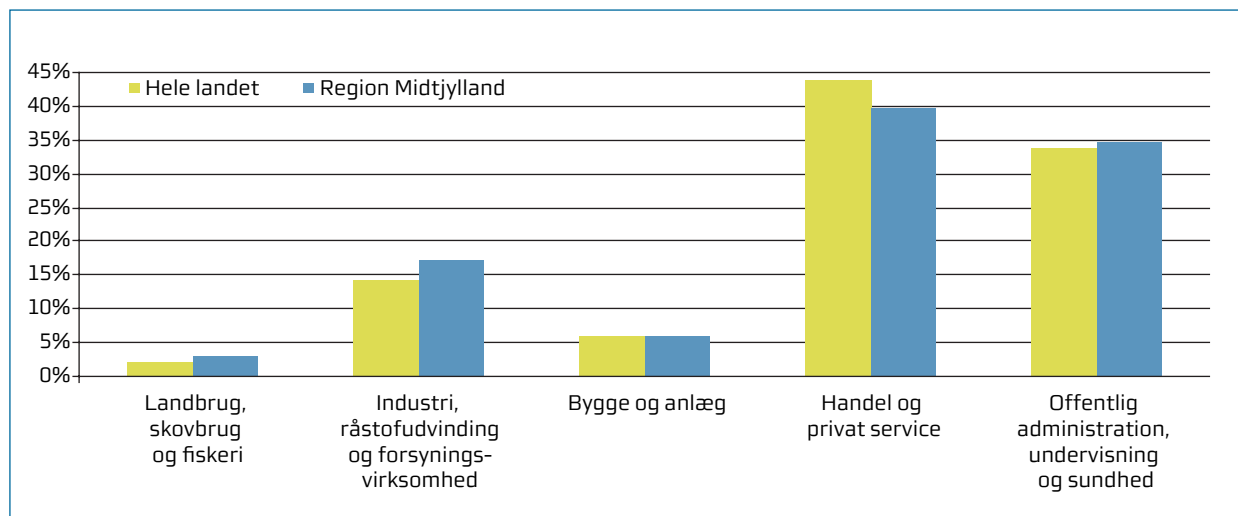
Erhvervsstruktur

Industri, råstofudvinding og forsyningsvirksomhed fylder relativt mere, og privat service relativt mindre i det midtjyske erhvervsliv, end det er tilfældet i Danmark som helhed. Det gælder både i forhold til beskæftigelsen, omsætningen og i særdeleshed eksporten.

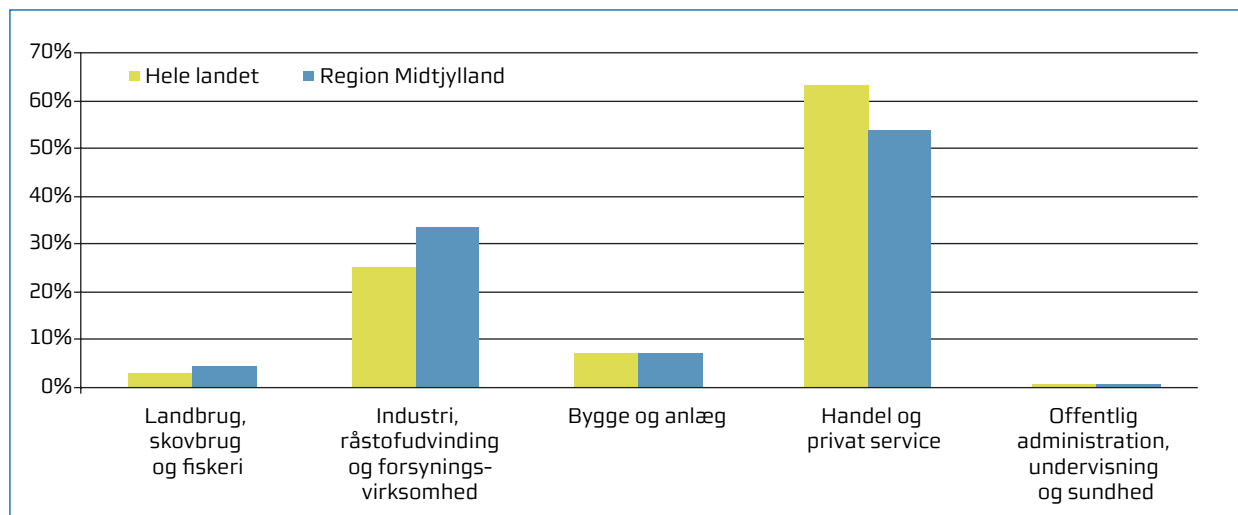
Industri m.v. tegner sig for 17% af beskæftigelsen i Region Midtjylland, men 68% af eksporten. Det er et udtryk for, at industrien traditionelt set er et meget mere eksportorienteret erhverv end servicesektoren. Men i takt med at der bliver færre traditionelle industrijobs udfordres serviceerhvervenes forretningsmodel, da salg af serviceydelser til industrien udgør en vigtig del af serviceerhvervenes eksistensgrundlag.

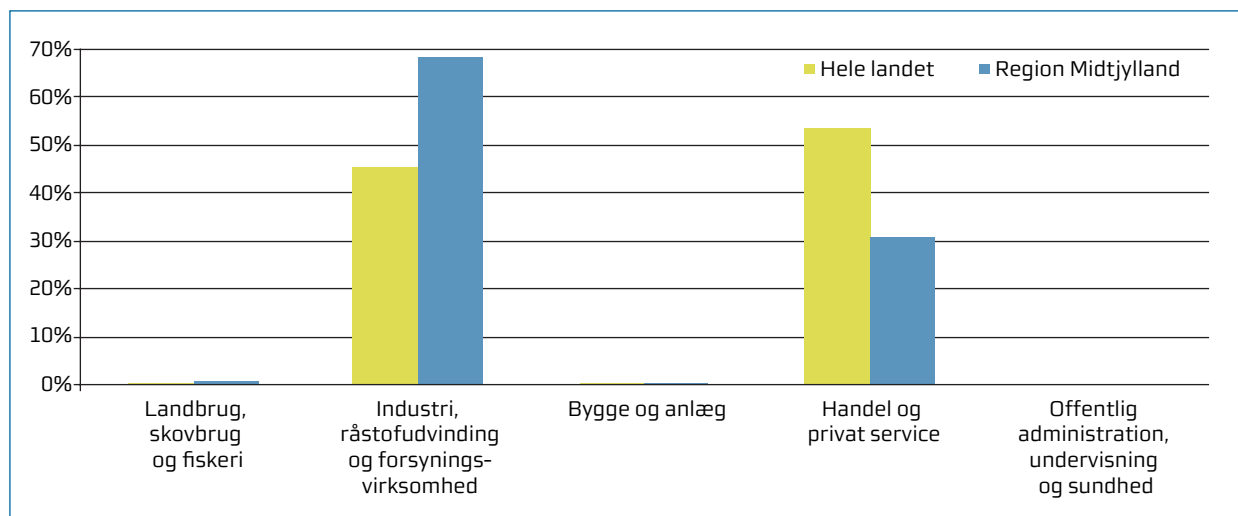
Figur 11. Erhvervsstruktur, andel beskæftigede, 1. kvartal 2010. Kilde: Danmarks Statistik

Figur 12. Erhvervsstruktur, omsætning, 2007. Kilde: Danmarks Statistik

Figur 13. Erhvervsstruktur, eksport, 2007. Kilde: Danmarks Statistik

Erhvervsstrukturen kan også beskrives mere detaljeret i forhold til ressourceområder. Den danske økonomi kan deles op i 9 ressourceområder: Fødevarer, Møbler, Beklædning, Turisme, Bygge/bolig, It/kommunikation, Transport, Energi/miljø og Medico/sundhed. Hertil kommer en restgruppe samlet under overskriften Øvrige erhverv.

Ressourceområderne kan opdeles i primære erhverv, fremstillingserhverv, serviceerhverv og støtteerhverv.

Tabel 2. Region Midtjyllands specialisering inden for ressourceområder. Kilde: Danmarks Statistiks firmastatistik (d.v.s. offentlig sektor indgår ikke)

Område	Region Midtjylland	Antal fuldtidsansatte
Fødevarer	Primære erhverv	6.411
	Fremstillingserhverv	25.413
	Støtteerhverv	8.267
	Serviceerhverv	14.880
Møbler	Fremstillingserhverv	7.870
	Serviceerhverv	3.351
Beklædning	Fremstillingserhverv	3.033
	Serviceerhverv	8.382
Turisme	Serviceerhverv	5.977
Bygge/bolig	Primære erhverv	334
	Fremstillingserhverv	21.974
	Støtteerhverv	902
	Serviceerhverv	57.050
It/kommunikation	Fremstillingserhverv	8.096
	Støtteerhverv	1.042
	Serviceerhverv	19.752
Transport	Fremstillingserhverv	9.308
	Serviceerhverv	28.189
Energi/miljø	Fremstillingserhverv	14.683
	Serviceerhverv	3.953
Medico/sundhed	Fremstillingserhverv	2.352
	Serviceerhverv	6.468
Øvrige		79.862
	Specialisering over 100	
	Specialisering over 150	

Region Midtjylland har, målt ud fra antal arbejdspladser, en specialiseringsgrad¹⁾ på over 150 inden for fem fremstillingsområder: Fødevarer, Møbler, Beklædning, It/kommunikation og Energi/miljø.

Disse fem delressourceområder beskæftigede i 2007 knap 60.000 personer i Midtjylland, svarende til 17,5% af beskæftigelsen i den private sektor.

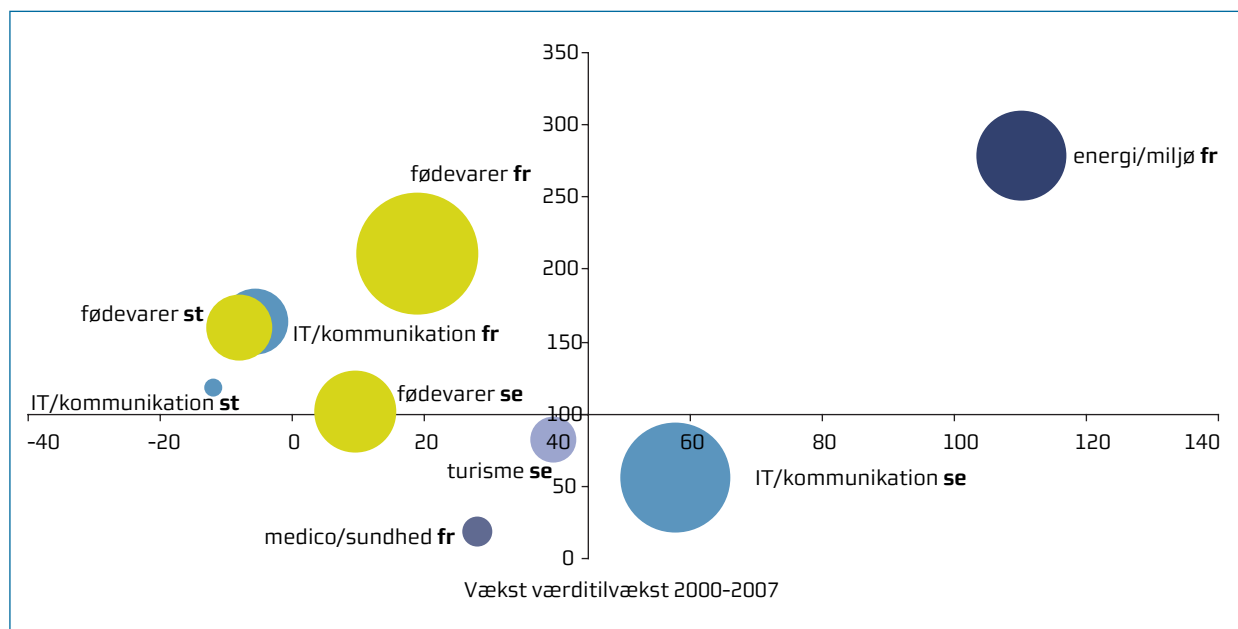
Fremstillingserhverv inden for Energi/miljø er det delressourceområde, der har den højeste specialiseringsgrad (på 266).

1) Et delressourceområde har specialiseringsgrad på 150, hvis der relativt set er 50% flere arbejdspladser i regionen end på landsniveau inden for det pågældende delressourceområde. Specialiseringen måles ud fra antal fuldtidsansatte i den private sektor. En specialisering på 100 betyder, at der relativt er lige så mange arbejdspladser i regionen som på landsniveau inden for delressourceområdet.

Figur 14 viser en oversigt over udvalgte delressourceområder i Region Midtjylland. Størrelsen af "boblen" viser størrelsen af delressourceområdet målt på antal fuldtidsansatte. Den vertikale akse viser hvor, stærk den midtjyske specialisering er inden for delressourceområdet. Den horisontale akse viser væksten i delressourceområdets værditilvækst i forhold til gennemsnittet. De forskellige ressourceområder har forskellige farver.

Placeringen af delressourceområdet Fremstillingserhverv inden for Energi/miljø i øverste højre hjørne angiver, at der er tale om et delressourceområde, hvor værditilvæksten i Midtjylland er steget betydeligt mere end gennemsnittet, og hvor Region Midtjylland – som nævnt ovenfor – har en stærk beskæftigelsesmæssig specialisering.

Figur 14. Udvalgte delressourceområder i Region Midtjylland: størrelse, specialiseringsgrad og vækst i værditilvækst, 2007. Kilde: Danmarks Statistik

fr = fremstillingserhverv; st = støtteerhverv; se = serviceerhverv.

NB: Serviceerhverv inden for energi/miljø indgår ikke, da væksten i værditilvæksten har været så stor, at den ligger uden for det viste område (på 543). Region Midtjylland har ikke en positiv specialisering inden for energi/miljø serviceerhverv.

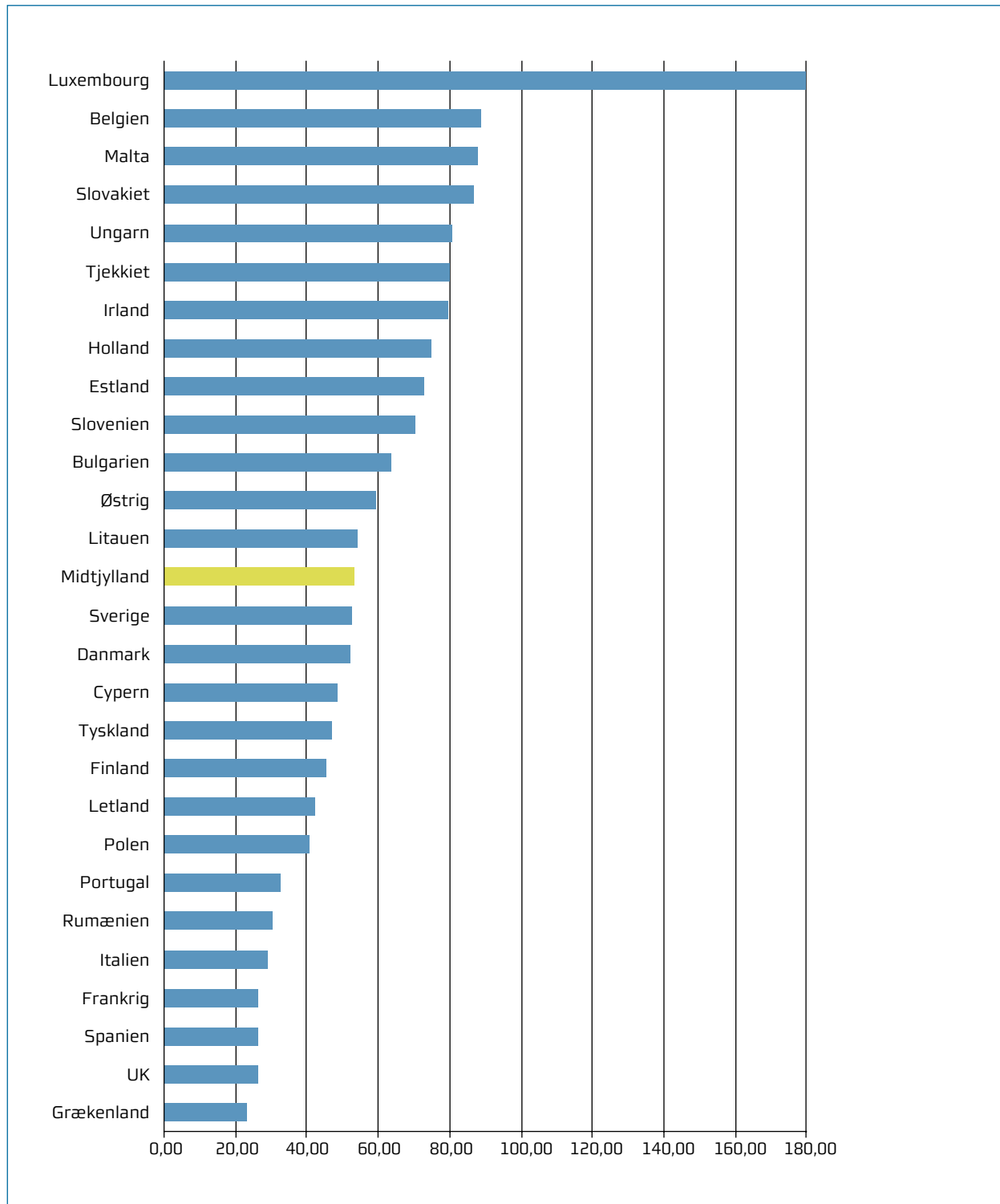
Eksport

Eksport er ét udtryk for internationaliseringen af det midtjyske erhvervsliv. Eksport spiller som hovedregel en større rolle for små lande end for store lande. Det danske hjemmemarked er, p.g.a. landets begrænsede størrelse, lille, og giver derfor begrænsede vækstmuligheder for de midt-

jyske virksomheder. Eksport handler derfor i høj grad om at udnytte de muligheder, der findes på globale markeder.

Eksporten udgør knap 50% af bruttonationalproduktet i Midtjylland. Det svarer til eksportintensiteten på landsplan.

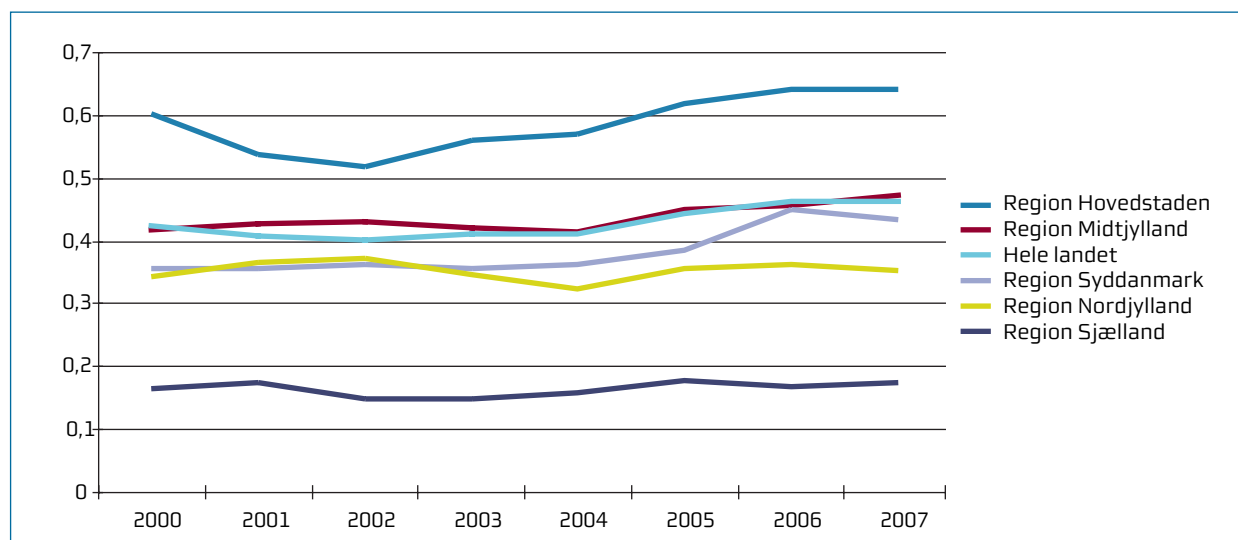
Figur 15. Eksport i % af BNP, Region Midtjylland i international sammenligning, 2007.
Kilde: Danmarks Statistik og World Bank

Den største eksportandel findes i Region Hovedstaden, hvor især søtransporten tegner sig for en omfangsrig eksport. Sammenlignet med de øvrige regioner har Region Midtjylland en høj

eksportintensitet, om end Region Syddanmark efter en markant stigning i eksportintensiteten nu ligger tæt på det midtjyske niveau.

Figur 16. Eksport i % af BNP 2000-2007. Kilde: Danmarks Statistik

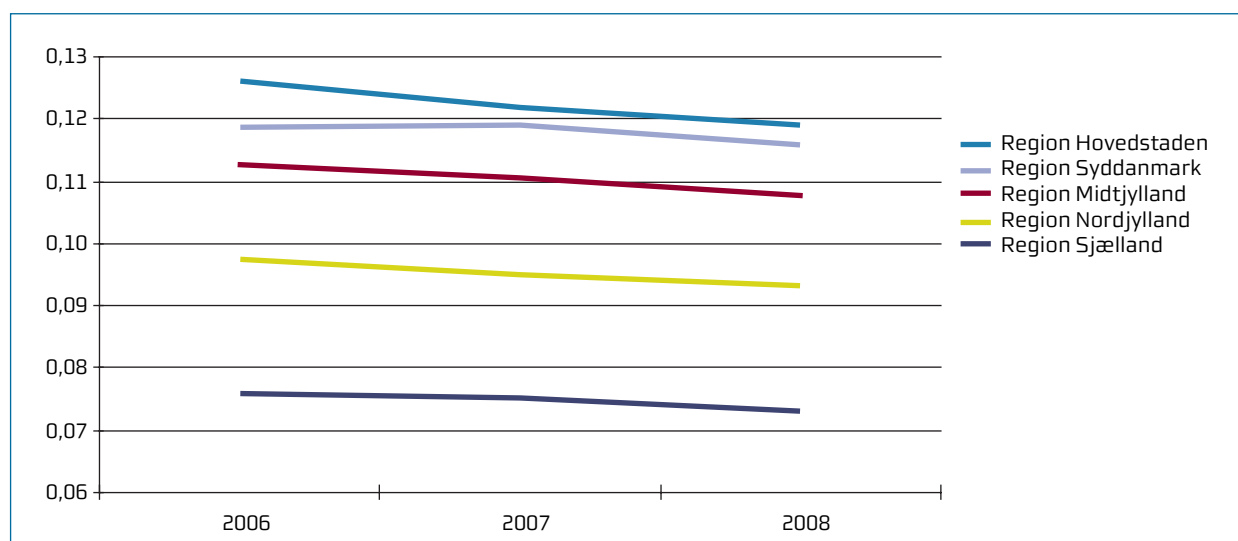

Jo større virksomheder er, jo mere sandsynligt er det, at de har eksport. Betragtes udelukkende de små og mellemstore virksomheder med op til 250 ansatte, havde 11% af denne virksomhedsgruppe i Region Midtjylland eksport i 2008. Region Midtjylland ligger dermed under Region Hovedstaden og Region Syddanmark, men over Region Nordjylland og Region Sjælland. Fælles for alle regioner er, at andelen af eksporterende små og mellemstore virksomheder har været svagt faldende i perioden 2006-2008.

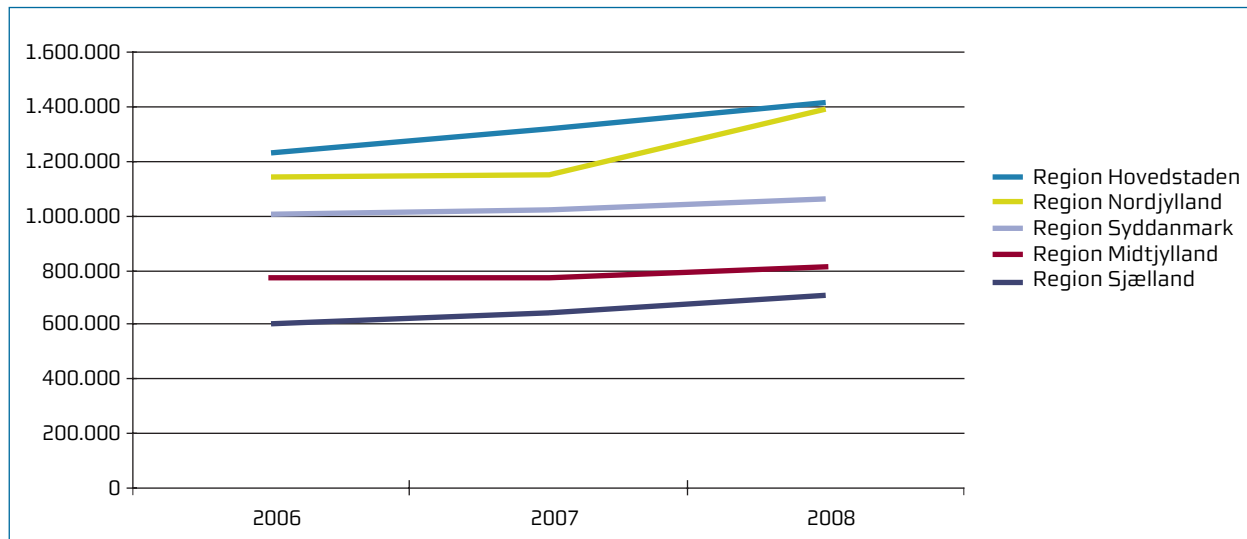
De eksporterende små og mellemstore virksomheder i Region Midtjylland er mindre eksportintensive end eksempelvis virksomhederne i Region Hovedstaden eller Region Nordjylland. Den gennemsnitlige eksport pr. medarbejder ligger i de midtjyske eksporterende små og mellemstore virksomheder på ca. 800.000 kr. i 2008. I Region Hovedstaden og Region Nordjylland ligger den gennemsnitlige eksport pr. medarbejder på ca. 1,4 mio. kr. i 2008.

Figur 17. Andel små og mellemstore virksomheder (op til 250 ansatte) med eksport, 2006-2008.

Kilde: Danmarks Statistik

Figur 18. Gennemsnitlig eksport pr. medarbejder i eksporterende små og mellemstore virksomheder (op til 250 ansatte), 2006-2008. Kilde: Danmarks Statistik

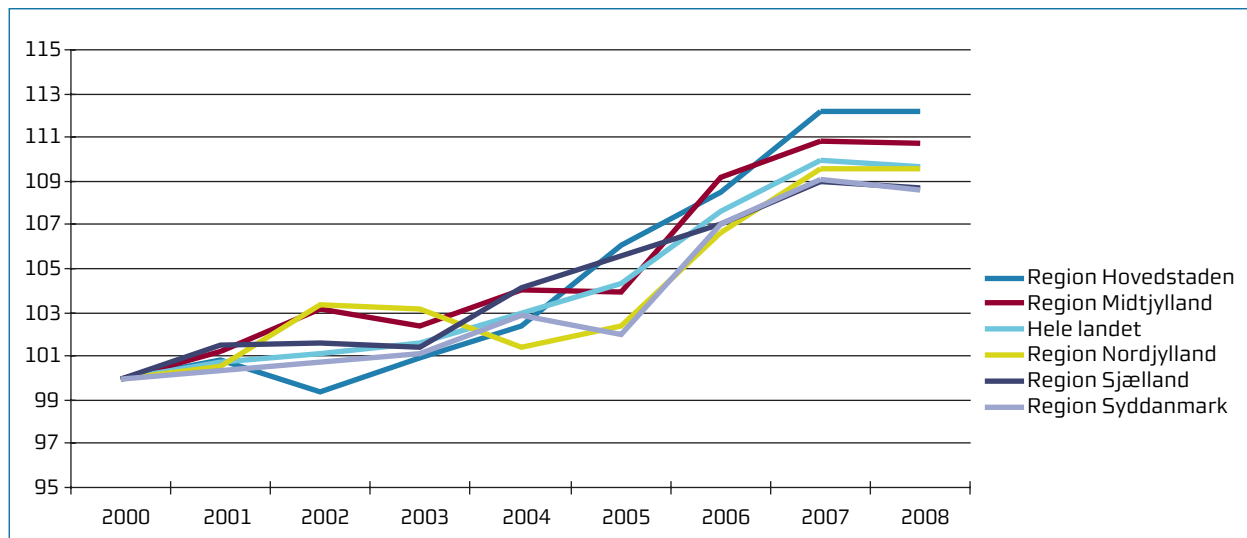
Værdiskabelse og produktivitet

Bruttoværditilvæksten udtrykker den værdiskabelse, der sker i et land eller i en region. Udviklingen i bruttoværditilvæksten afhænger af udviklingen i beskæftigelsen og udviklingen i produktiviteten. D.v.s. hvor mange timer bliver der arbejdet, og hvor meget bliver der produceret pr. time. Siden 2000 har der været en markant vækstperiode i samtlige regioner, som dækker perioden fra 2004 til 2007, hvorefter kurven flader ud i 2008, hvor finanskrisen

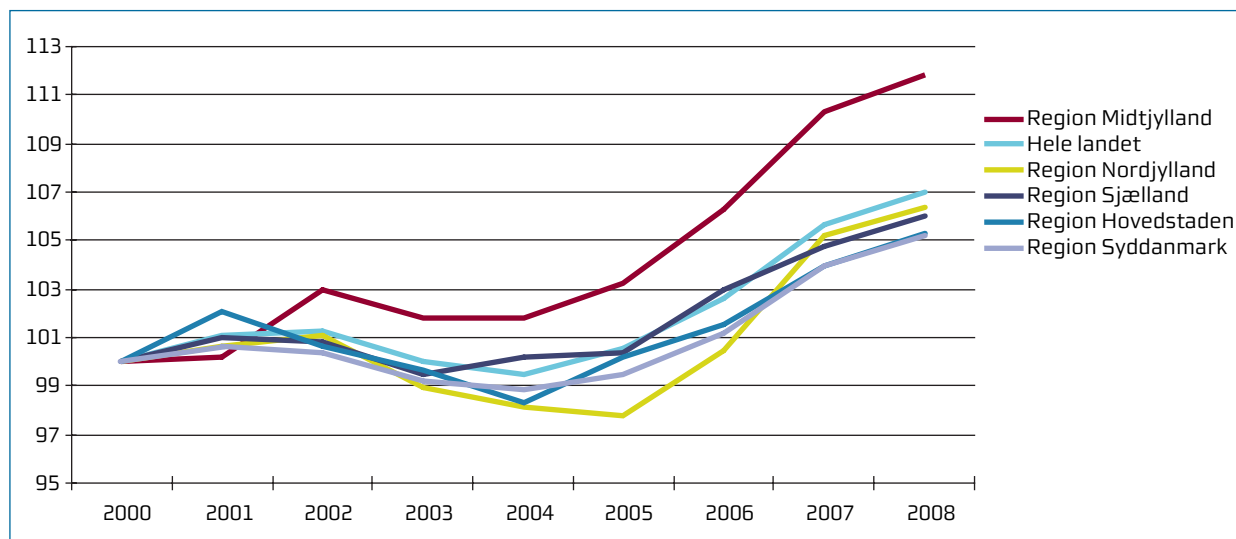
slår igennem. Region Midtjylland har haft den næsthøjeste vækst i bruttoværditilvæksten, kun overgået af Region Hovedstaden.

Væksten i Region Midtjylland har været drevet af en markant fremgang i beskæftigelsen, i særdeleshed fra 2005.

Figur 19. Udvikling i bruttoværditilvækst 2000-2008 (2000-priser, indeks 2000=100). Kilde: Danmarks Statistik

Figur 20. Beskæftigelsesudvikling, antal personer, 2000-2008 (indeks 2000=100). Kilde: Danmarks Statistik

Produktivitetsudviklingen har til gengæld været svag i Region Midtjylland med en gennemsnitlig årlig vækst i timeproduktiviteten på 0,05% i perioden 2000-2008.

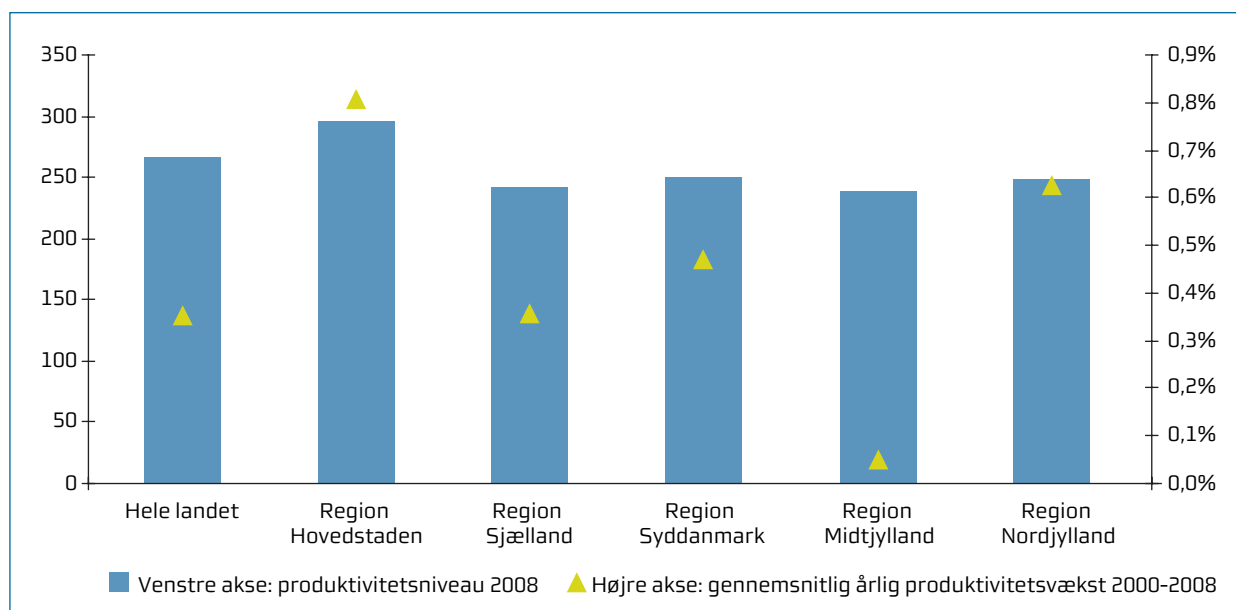
Forklaringen på den svage produktivitetsudvikling er ikke, at Region Midtjylland er startet fra et godt udgangspunkt med et relativt højt produktivetsniveau. Både i 2000 og i 2008 lå produktivetsniveauet i Region Midtjylland under i særdeleshed produktivetsniveauet

i Hovedstaden. Og forskellen er blevet større p.g.a. den lavere vækstrate i Midtjylland.

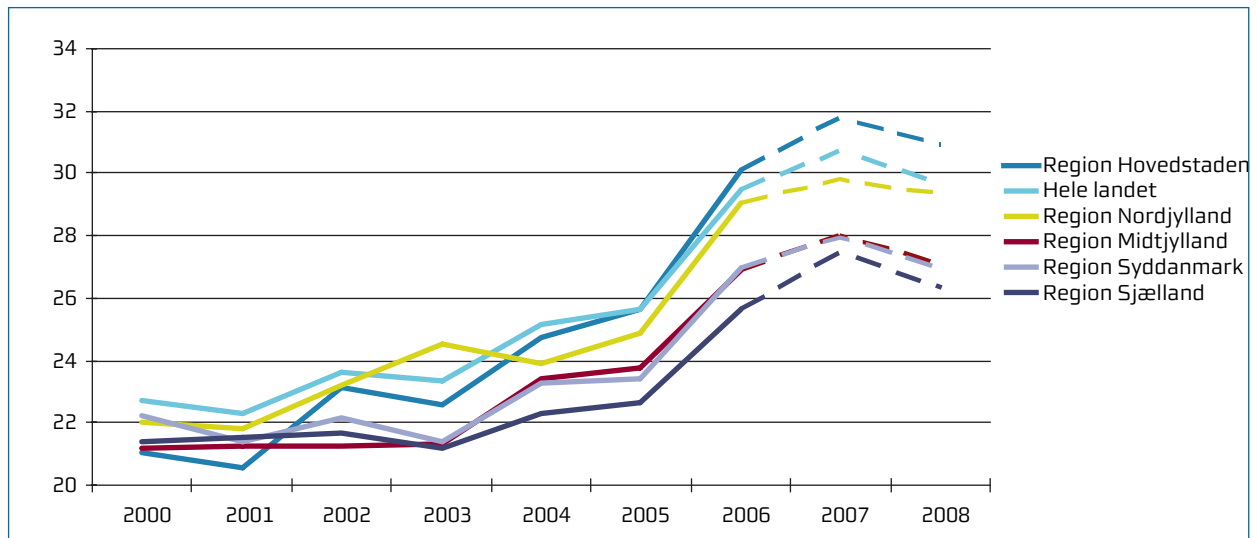
En af de sandsynlige forklaringer på den lave produktivetsvækst i Region Midtjylland er, at beskæftigelsesvæksten har været særlig høj her sammenlignet med andre regioner. Når beskæftigelsen stiger, bliver der relativt mindre kapital pr. medarbejder, hvis investeringsomfanget ikke følger med. Og kapitalintensiteten er en vigtig bidragyder til produktivetsvækst.

Figur 21. Produktivetsniveau 2008 og gennemsnitlig årlig produktivetsvækst 2000-2008.

Kilde: Danmarks Statistik

Figur 22. Bruttoinvesteringer i maskiner, inventar og software, 2000-2008 (kr. pr. præsteret arbejdstime, 2000-priser, kædede værdier). Kilde: Danmarks Statistik og SAM-K/LINE

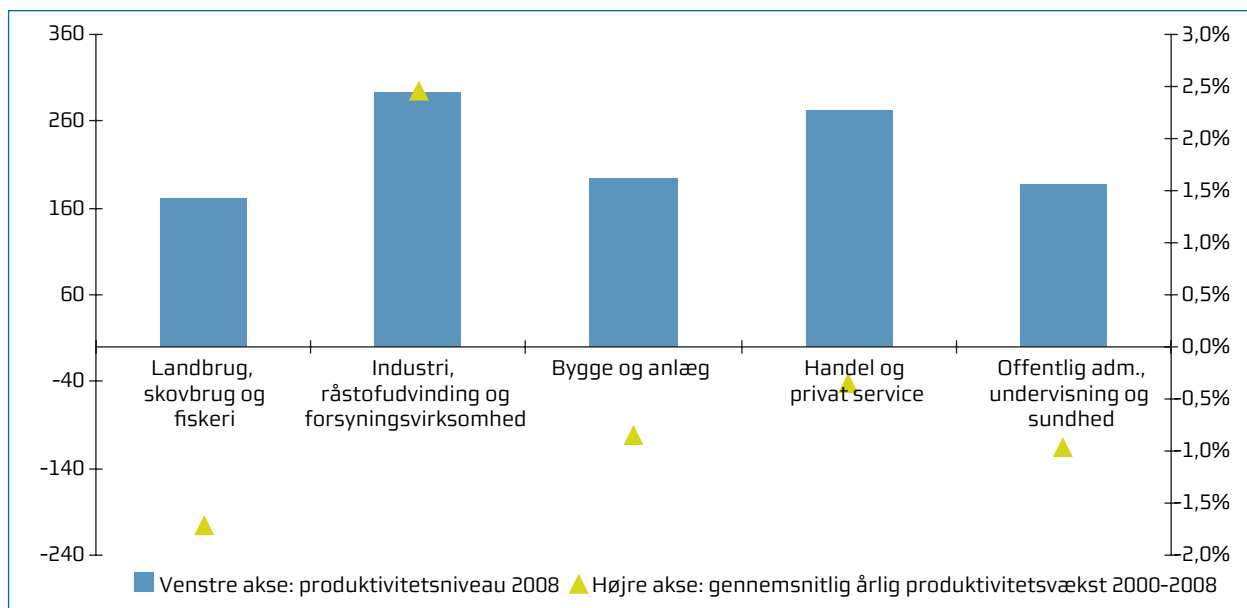

NB: Investeringstallene for 2007 og 2008 er baseret på fremskrivninger.

I Region Midtjylland har investeringsomfanget, som det fremgår af figur 22, ikke været tilstrækkeligt højt i forhold til den stigende beskæftigelse til at løfte investeringsniveauet op på landsniveauet.

Såvel produktivetsniveauet som væksten varierer betydeligt mellem hovedbrancher. I Region Midtjylland er det industri, råstofudvinding og forsyningsvirksomhed, som ligger højest, både når det gælder niveauet for og væksten i produktiviteten.

Figur 23. Produktivetsniveau 2008 og produktivetsvækst 2000-2008 i Region Midtjylland, fordelt på hovedbrancher. Kilde: Danmarks Statistik

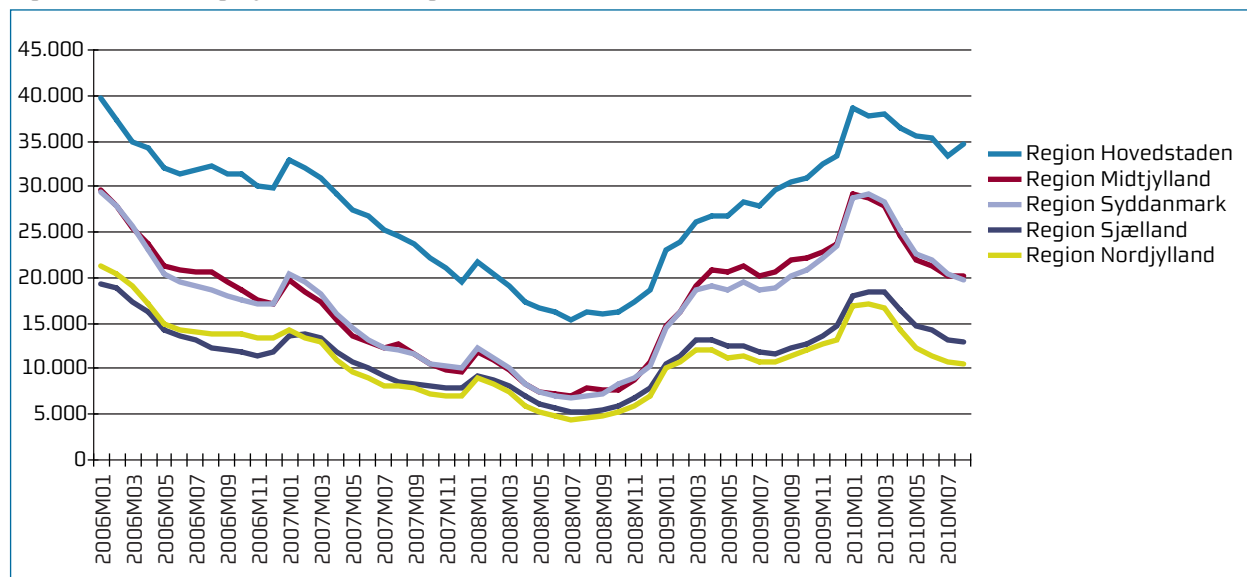
Arbejdsstyrke

Arbejdsstyrken i Region Midtjylland udgør ca. 665.000 personer. Og der har været brug for stort set alle i arbejdsstyrken i de senere år: Ledigheden i Region Midtjylland nåede i 2008 ned på et historisk lavt niveau med 7.100 fuldtidsledige, svarende til 1,1% af arbejdsstyrken. Som følge af finanskrisen og den efterfølgende økonomiske krise er ledigheden steget de sidste 2 år og toppede med omkring 30.000 ved indgangen til 2010. Men kurven er vendt igen, og i august 2010 var ledigheden på 20.000, svarende til en ledighedsprocent på 3,2%. En del af nedgangen i ledigheden skyldes dog, at aktiveringsindsatsen er steget. I august 2010 var 12.552 personer i aktivering i Region Midtjylland, hvilket svarede til 8.360 fuldtidspersoner. I december 2009 var de tilsvarende tal 9.321 personer, svarende til 6.472 fuldtidspersoner (Kilde: Arbejdsmarkedsstyrelsen).

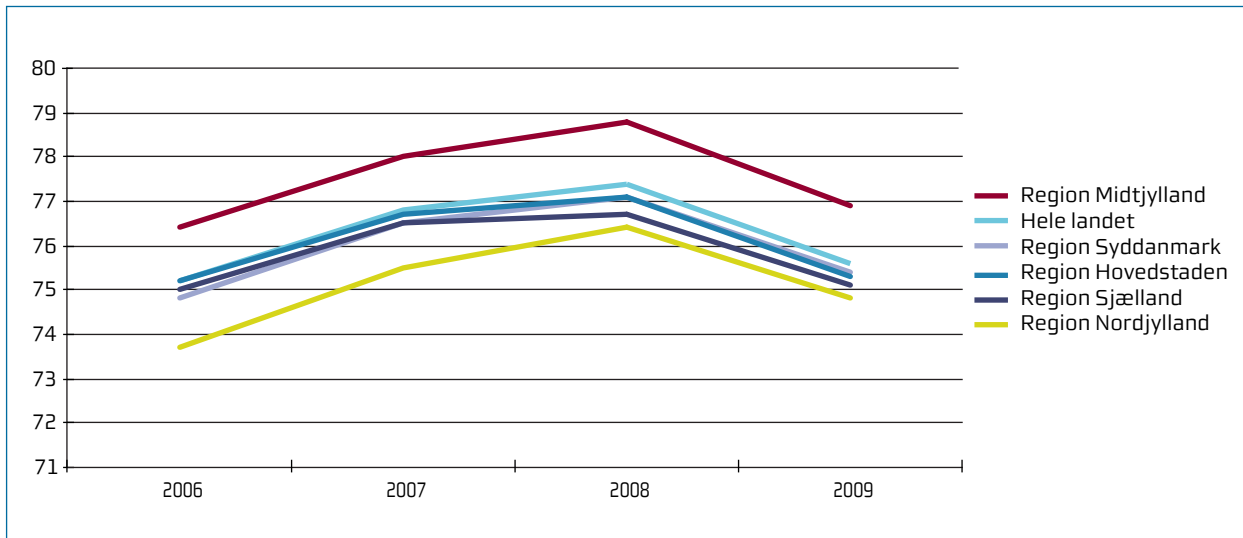
Den stigende ledighed afspejler sig i beskæftigelsesfrekvensen, som udtrykker, hvor stor en andel af de 16-64-årige, der er i beskæftigelse. Beskæftigelsesfrekvensen topper derfor i 2008, hvor ledigheden er i bund, mens den derefter dykker med 2 procentpoint fra 2008 til 2009.

Sammenlignet med de øvrige regioner fastholder Region Midtjylland dog, på trods af nedgangen, en beskæftigelsesfrekvens der ligger godt et procentpoint over landsniveauet.

Figur 24. Antal ledige, januar 2006-august 2010. Kilde: Danmarks Statistik

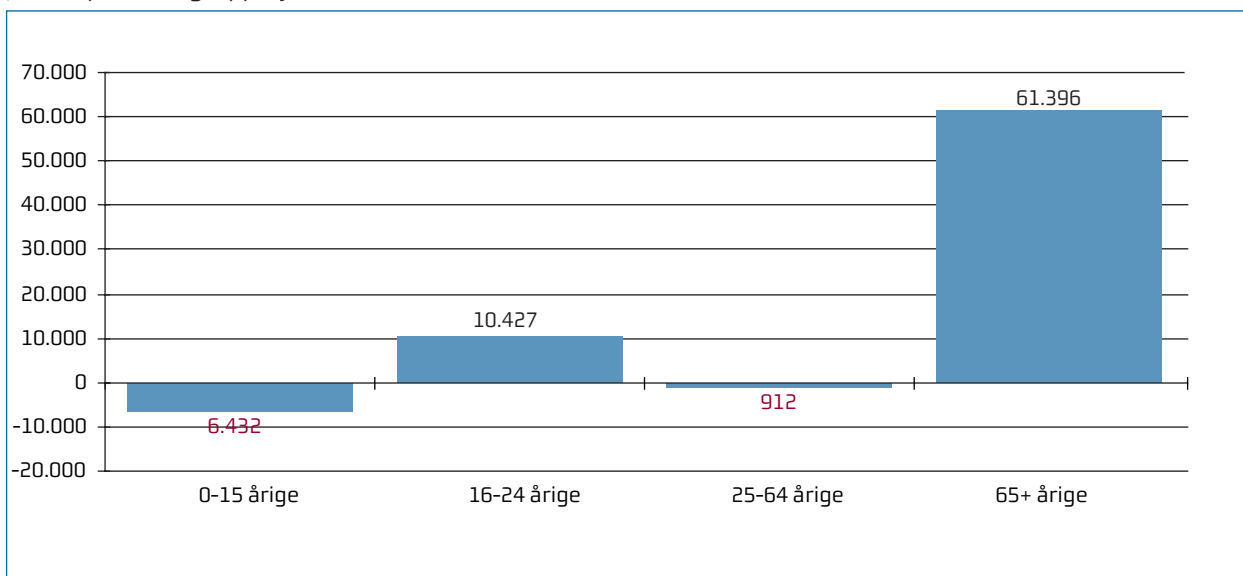
Figur 25. Beskæftigelsesfrekvens 2006-2009. Kilde: Danmarks Statistik

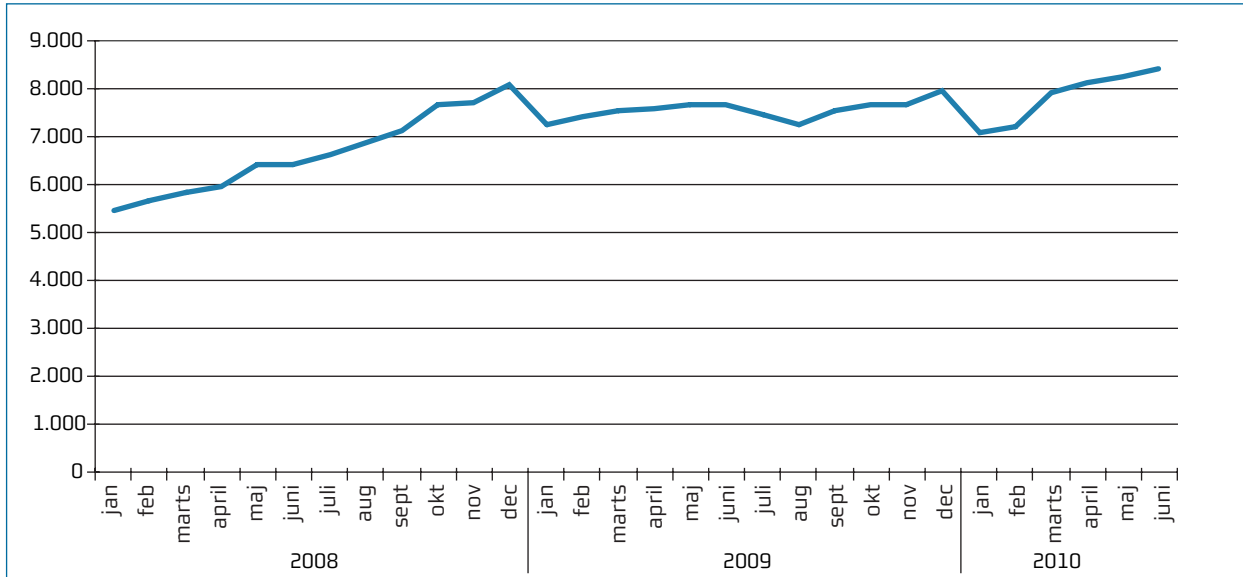
Mens beskæftigelsesfrekvensen udtrykker, hvor stor en andel af befolkningen i den arbejdsdygtige alder, der er i beskæftigelse, udtrykker erhvervsfrekvensen, hvor stor en andel af befolkningen i samme alder, der indgår i arbejdsstyrken. Erhvervsfrekvensen i Region Midtjylland var i 2009 med 77,9% den højeste i landet. Gennemsnittet for hele landet var 76,9%, og ingen andre regioner havde en erhvervsfrekvens over 77%.

Arbejdsstyrkens størrelse afhænger på længere sigt ikke kun af erhvervsfrekvensen, men også af den demografiske udvikling. I de kommende 10 år forventes der en lille stigning i antallet af borgere i Region Midtjylland i den arbejdsdygtige alder. Men der forventes en endnu større stigning i antallet af ældre. Så relativt set bliver der færre til at forsørge den del af befolkningen, der ikke indgår i arbejdsstyrken.

Figur 26. Fremskrivning af befolkningsudviklingen i Region Midtjylland 2010-2020 (ændring i antal personer fordelt på aldersgrupper). Kilde: Danmarks Statistik

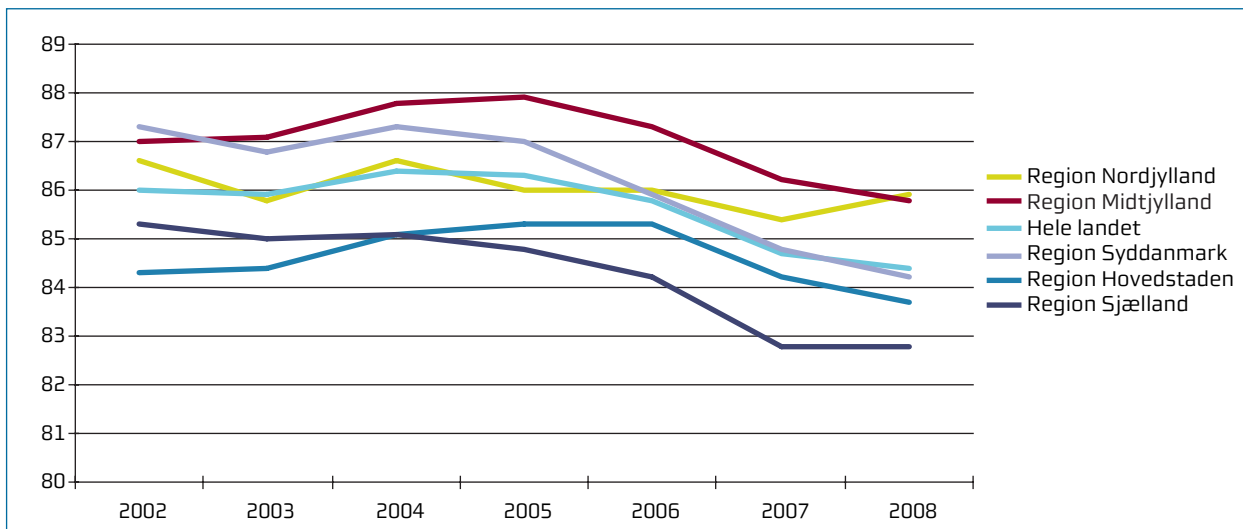
Figur 27. Udenlandske borgere med opholdsgrundlag og lønindkomst i Region Midtjylland, januar 2008-juni 2010.
Kilde: Arbejdsmarkedsstyrelsen

Tiltrækning og fastholdelse af udenlandsk arbejdskraft kan være en måde at udvide arbejdsstyrken på. I juni 2010 var der 8.427 udenlandske borger med opholdsgrundlag og lønindkomst i Region Midtjylland. Antallet af udenlandske borgere begyndte at stige igen i begyndelsen af 2010, efter en nedgang i 2009, som efter al sandsynlighed kan tilskrives den faldende efterspørgsel efter arbejdskraft som følge af den finansielle og økonomiske krise.

Figur 28. Andelen af en ungdomsårgang 2002-2008 som forventes at opnå **mindst** en ungdomsuddannelse i løbet af 25 år efter afsluttet 9. klasse.

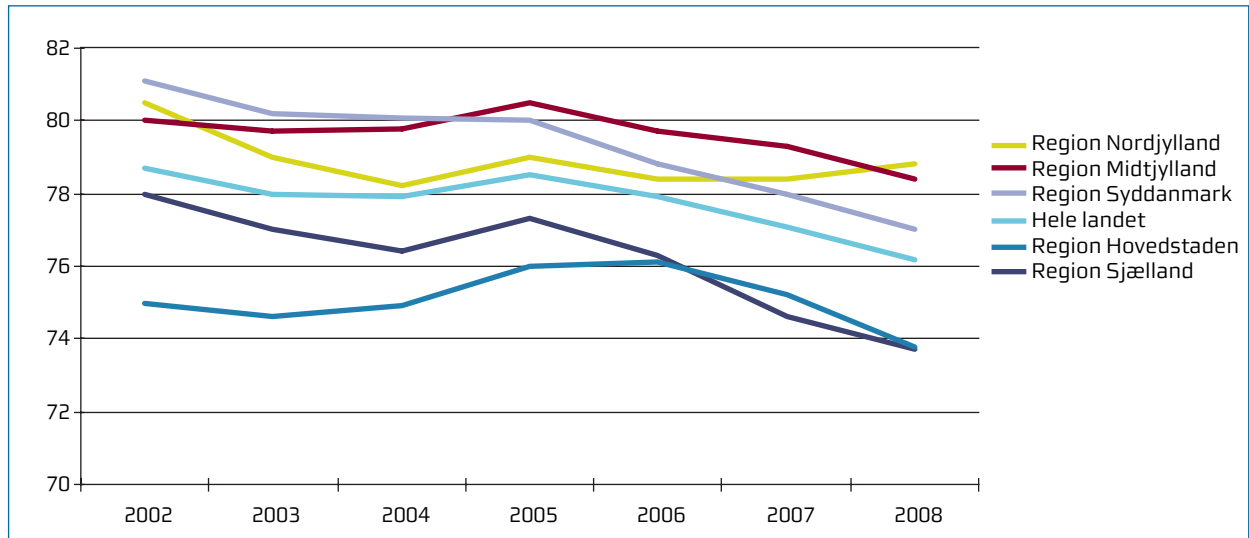
Kilde: Uni-C Statistik og Analyse

Uddannelse

Stadig færre job besættes af ufaglærte, og andelen af ufaglært arbejdskraft i forhold til andre typer medarbejdere falder ude på arbejdspladserne. Region Midtjylland og Region Nordjylland er de danske regioner, hvor den største andel unge forventes at opnå mindst en ungdomsuddannelse. Men andelen i Region Midtjylland har været faldende de sidste år. I 2008 var det knap 86% af en ungdomsårgang, der forventedes at opnå mindst en ungdomsuddannelse, mod 84,4% på landsplan.

Figur 29. Andel af ungdomsårgangene 2002-2008 som forventes at opnå en erhvervskompetencegivende uddannelse inden for 25 år efter afsluttet 9. klasse. Kilde: Uni-C Statistik og Analyse

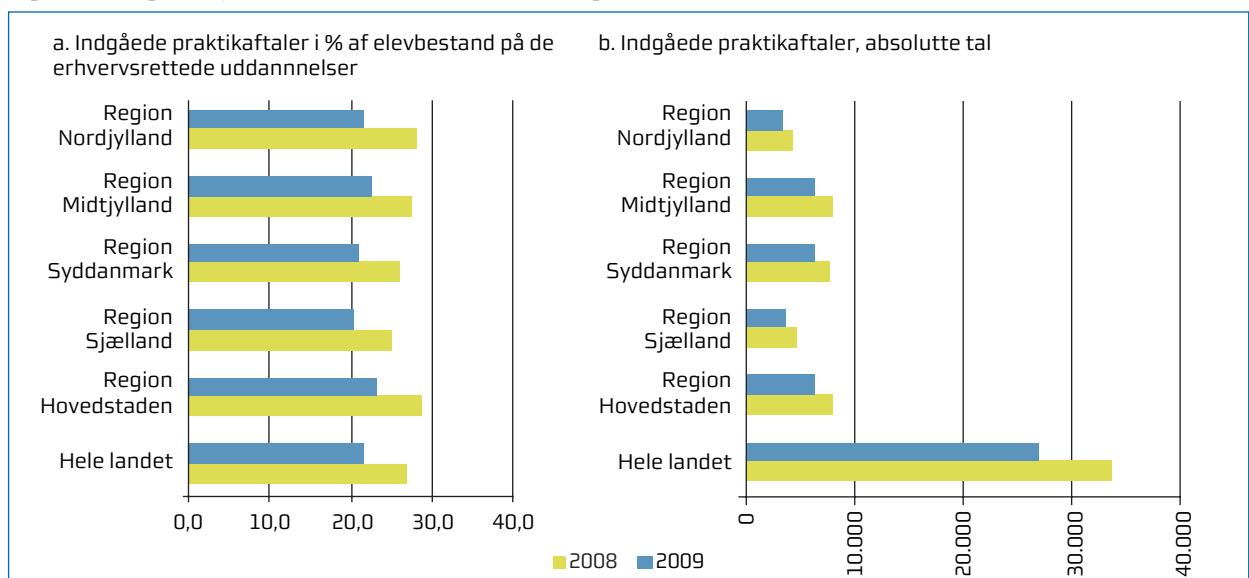

Også når det gælder den andel af en ungdomsårgang, der forventes at opnå en erhvervskompetencegivende uddannelse, ligger Region Midtjylland pænt i forhold til resten af landet. Men også her har andelen været faldende de seneste år, således at ca. 78% af en ungdomsårgang i 2008 forventedes at ville opnå en erhvervskompetencegivende uddannelse.

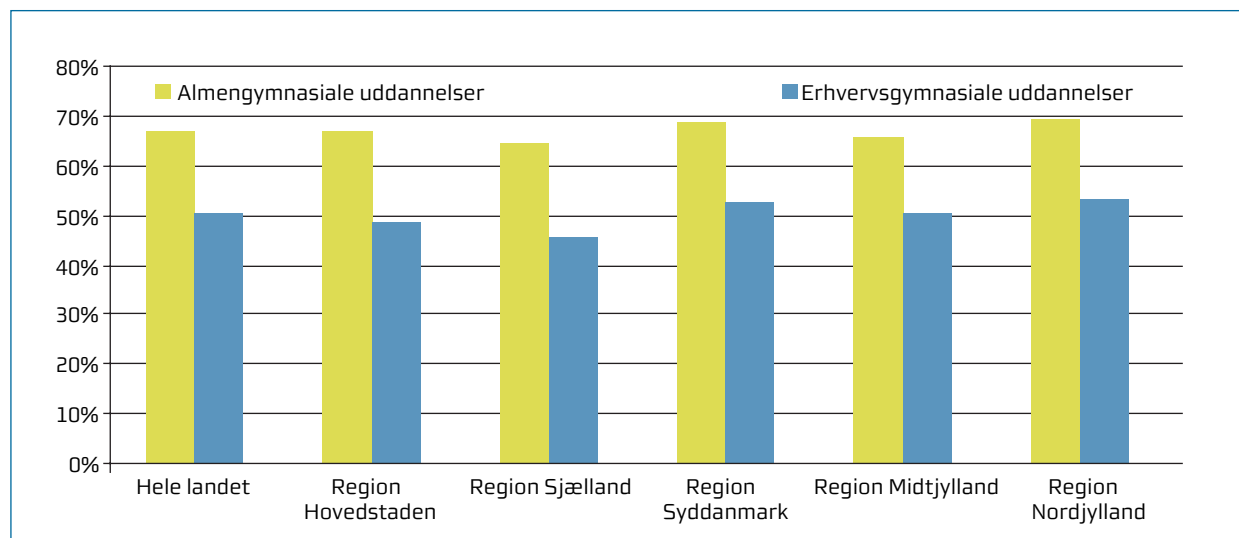
Adgangen til praktikpladser spiller en stor rolle for de erhvervsrettede uddannelser. Antallet af

indgåede praktikpladser på de erhvervsrettede uddannelser er faldet fra 2008 til 2009 i Region Midtjylland – således som det også er tilfældet i de øvrige regioner. Den finansielle og økonomiske krise har sandsynligvis påvirket virksomhedernes evne og vilje til at indgå praktikaftaler negativt, og dermed været en medvirkende årsag til, at de indgåede praktikaftaler i Region Midtjylland kun udgjorde 22,6% af den samlede elevbestand på de erhvervsrettede uddannelser i 2009, mod 27,4% i 2008.

Figur 30. Indgåede praktikaftaler ultimo året, 2008 og 2009. Kilde: Uni-C Statistik og Analyse

Figur 31. Overgang til videregående uddannelse, 2006. Kilde: Undervisningsministeriet

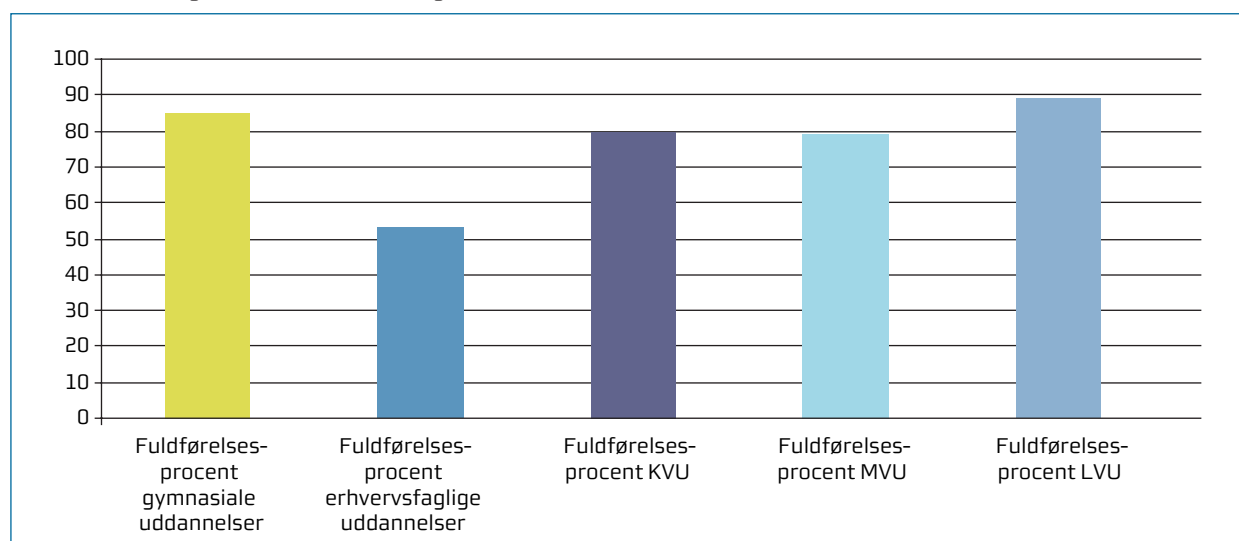

Vendes blikket mod de videregående uddannelser, så påbegyndte knap to tredjedele af studenterne fra de almengymnasiale uddannelser i Region Midtjylland i 2006 en videregående uddannelse inden for 27 måneder efter eksamen. Fra de erhvervsgymnasiale uddannelser var det halvdelen af studenterne fra 2006, der påbegyndte en videregående uddannelse inden for 27 måneder. De højeste overgangsfrekvenser findes i Region Syddanmark og Region Nordjylland.

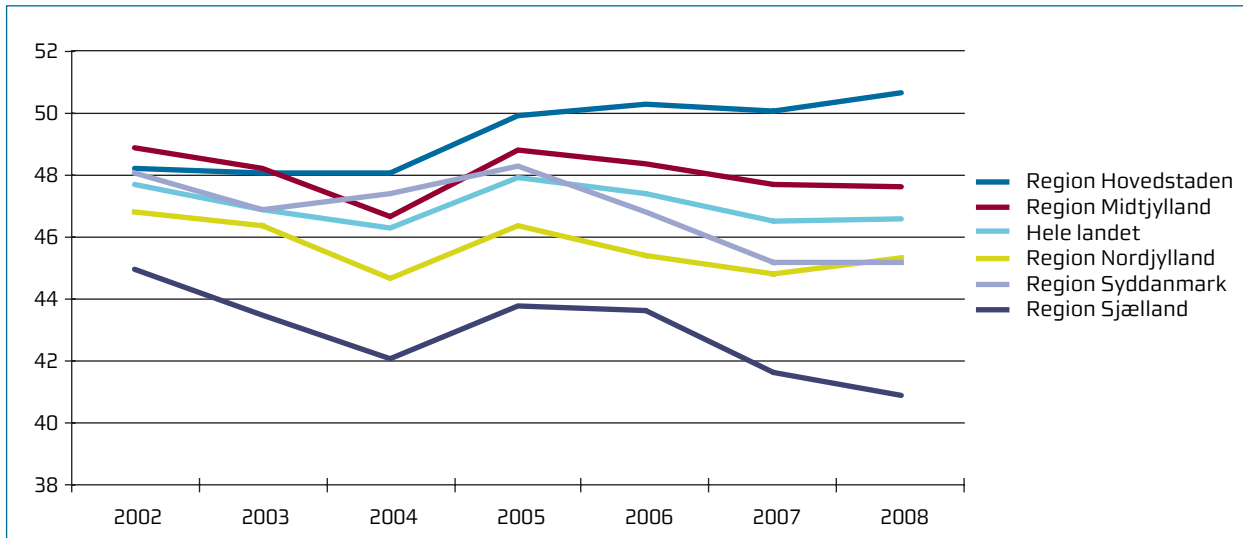
En høj overgangsfrekvens mellem gymnasiale uddannelser og videregående uddannelser er imidlertid kun én af de faktorer, der har betydning for hvor stor en del af befolkningen der forventes at opnå en videregående uddannelse. Andelen af unge, som gennemfører en gymnasial uddannelse, såvel som gennemførelsesprocenten på de videregående uddannelser, spiller også ind.

Figur 32. Fuldførelsesprocent på forskellige uddannelser, Region Midtjylland 2008.

Kilde: Undervisningsministeriet. Modelberegnet for de studerende, der starter uddannelse i 2008

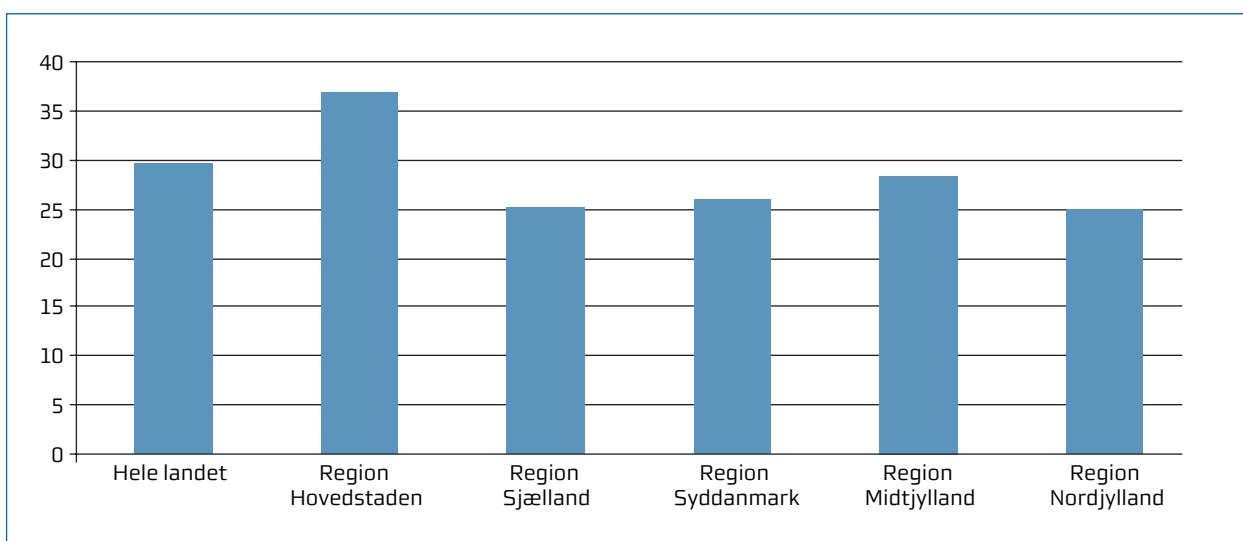
Figur 33. Andel af ungdomsårgangene 2002-2008 som forventes at have erhvervet en videregående uddannelse (højeste gennemførte uddannelse) 25 år efter afsluttet 9. klasse. Kilde: Uni-C Statistik og Analyse

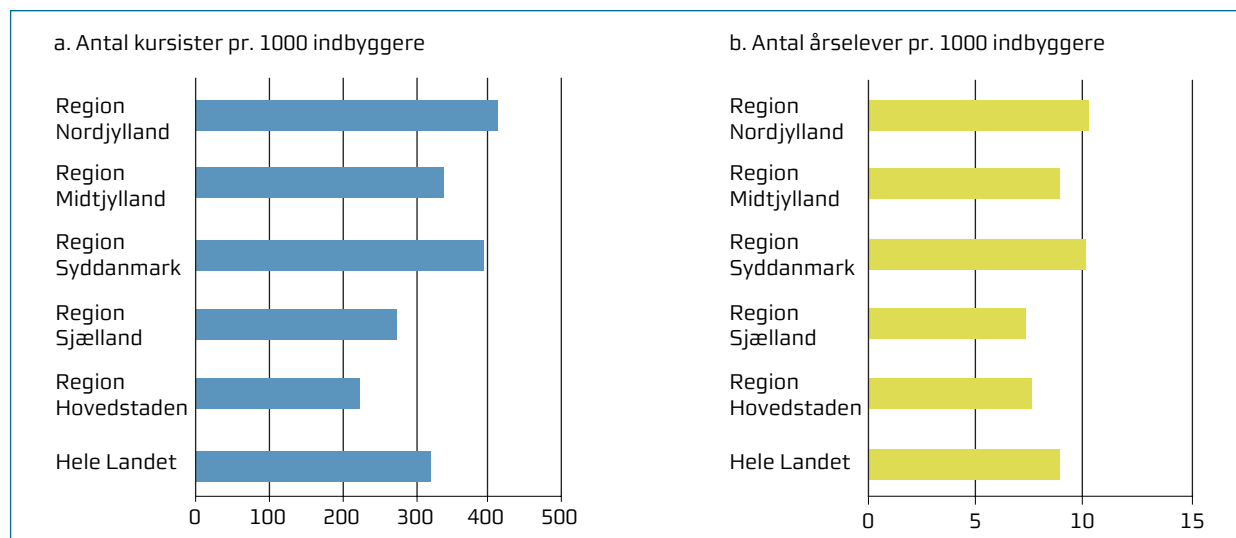
Knap 48 % af en midtjysk ungdomsårgang forventes at opnå en videregående uddannelse. På dette område er det Region Hovedstaden, der ligger højest med knap 51%. Der er en større spredning mellem regionerne i forhold til den andel, der forventes at opnå en videregående uddannelse, end det er tilfældet med ungdoms- og erhvervskompetencegivende uddannelser.

Region Hovedstaden er ikke blot den danske region, hvor flest unge forventes at opnå en videregående uddannelse, det er også den region, der har den højeste andel beskæftigede med videregående uddannelser. De øvrige regioner ligger markant under Region Hovedstaden på dette punkt, med Region Midtjylland som den af de fire øvrige regioner, der har den højeste andel beskæftigede med videregående uddannelser.

Figur 34. Andel beskæftigede med videregående uddannelse i % af samtlige beskæftigede, 2009. Kilde: Danmarks Statistik

Figur 35. Antal kursister og antal årselever pr. 1.000 indbyggere (30-64-årige) i voksen- og efteruddannelse, 2008
Kilde: Uni-C Statistik og Analyse og Danmarks Statistik

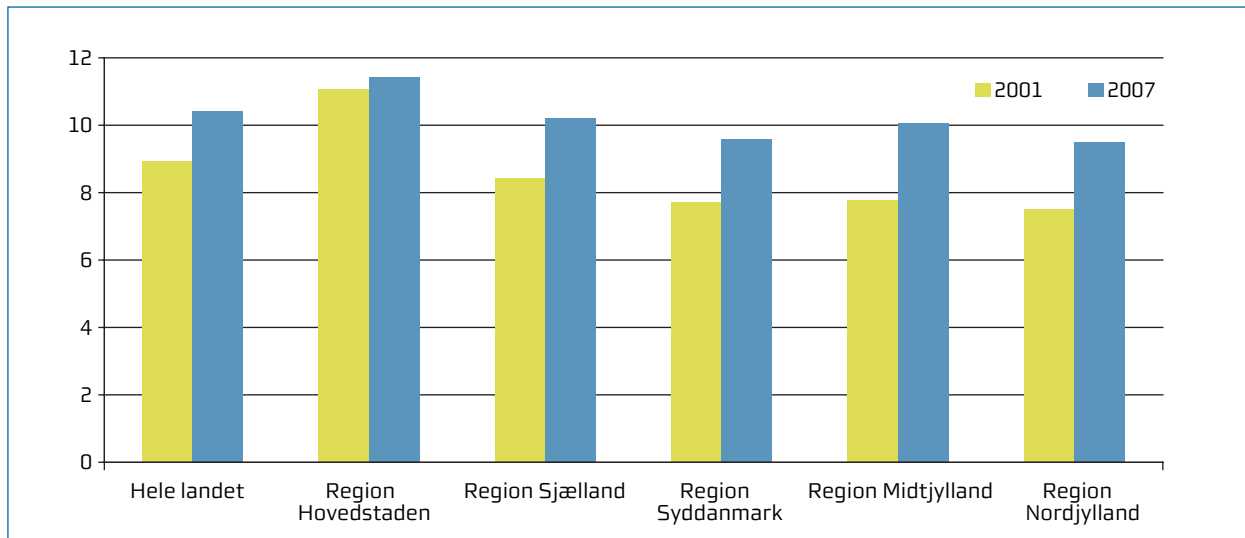
Uddannelsesindsatsen stopper imidlertid ikke, når eksamensbeviset fra den kompetencegivende uddannelse er i hus. En kompetent og tidssvarende arbejdsstyrke forudsætter livslang læring og efteruddannelse. 200.000 kursister i Region Midtjylland mellem 30 og 64 år deltog i voksen- og efteruddannelse i 2008. Det svarer til, at for hver 1.000 indbyggere i regionen var der kursister på 340 voksen- og efteruddannelse det pågældende år. På landsplan var det 319 kursister pr. 1.000 indbyggere. Der er relativt færrest kursister i Region Hovedstaden og Region Sjælland, og relativt flest i Region Nordjylland og Region Syddanmark. Kursisterne i Region Midtjylland bruger tilsyneladende en smule mindre tid på deres voksen- og efteruddannelse, end kursisterne gør på landsplan, eftersom antallet af kursister omregnet til årselever er det samme pr. 1.000 indbyggere i Region Midtjylland som på landsplan, på trods af at relativt flere kursister har deltaget i voksen- og efteruddannelse i Midtjylland end landsgennemsnittet.

Iværksætteri

Iværksættere bidrager gennem etableringen af nye virksomheder til fornyelse af erhvervslivet.

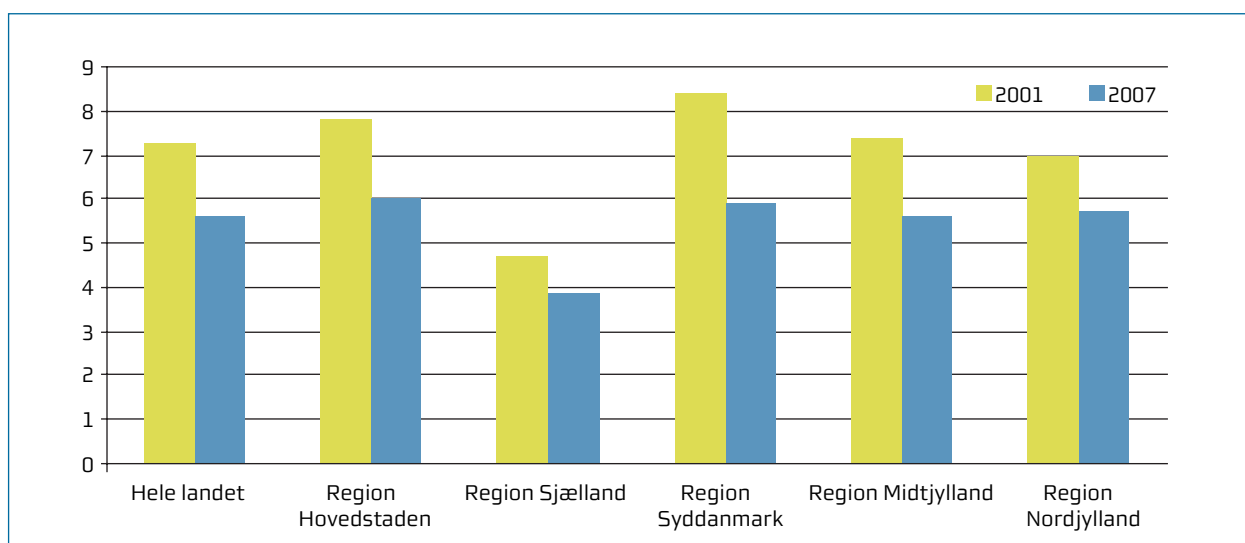
Der er i de senere år etableret knap 5.000 nye private virksomheder om året i Region Midtjylland. Antallet har været stigende siden begyndelsen af årtiet. De nyetablerede virksomheder udgjorde i 2007 10,1% af det samlede antal virksomheder i Midtjylland. Hermed ligger Region Midtjylland kun marginalt under den landsdækkende etableringsrate på 10,4.

Figur 36. Etableringsrate 2001 og 2007. Kilde: Erhvervs- og Byggestyrelsen

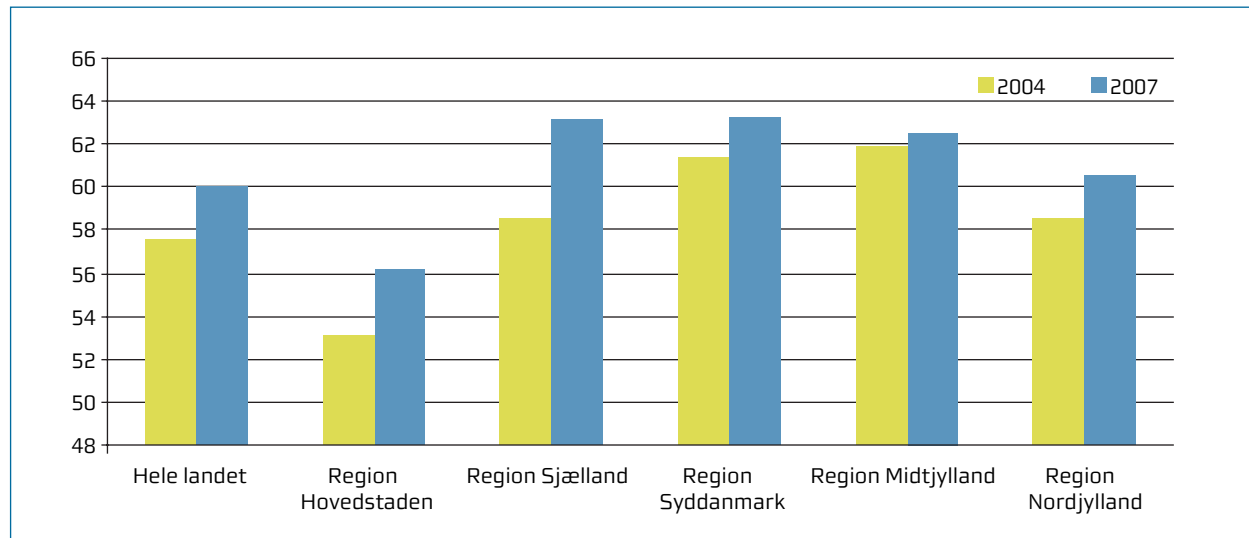

5,6% af de nyetablerede virksomheder i Region Midtjylland var i 2007 eksportiværksættere, d.v.s. at de eksporterede til udlandet i deres første leveår. Der er tale om en nedgang fra begyndelsen af årtiet, hvor over 7% af de nye virksomheder var eksportiværksættere. Region Midtjyllands andel af eksportiværksættere ligger på niveau med landsgennemsnittet, og der er i det hele taget små forskelle mellem regionerne m.h.t. andelen af eksportiværksættere i 2007, når man ser bort fra Region Sjælland, som skiller sig ud fra de øvrige regioner med en markant lavere andel eksporterende iværksættere.

Figur 37. Andel eksportiværksættere 2001 og 2007. Kilde: Erhvervs- og Byggestyrelsen

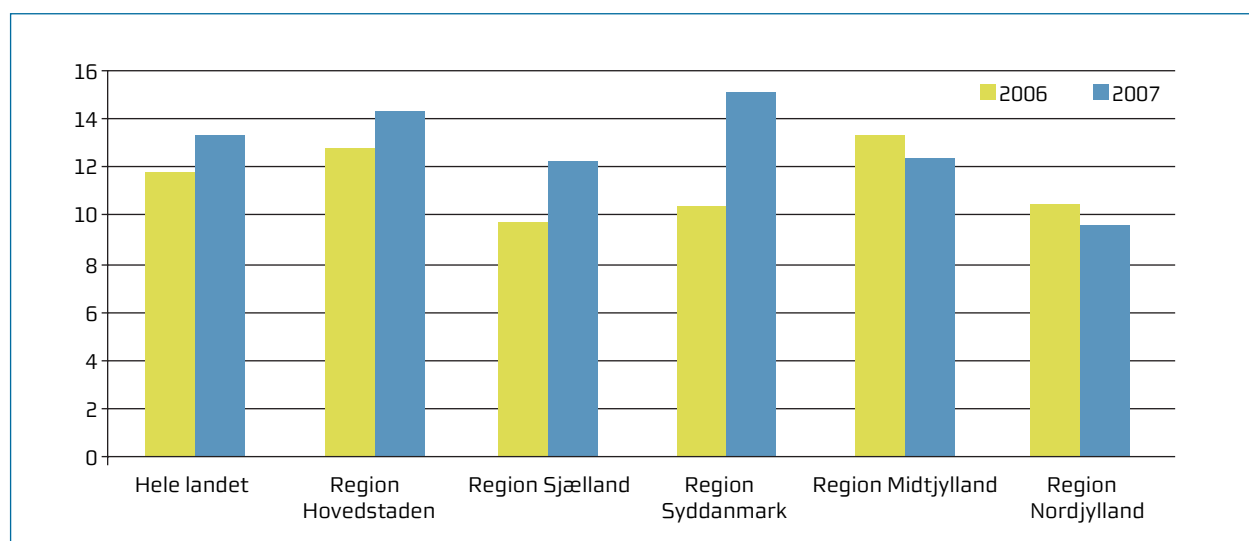
Figur 38. Overlevelsesrate 3 år efter etablering 2004 og 2007. Kilde: Erhvervs- og Byggestyrelsen

62,5% af de nye virksomheder, der blev etableret i Region Midtjylland i 2004, eksisterede stadig i 2007. Overlevelsesraten er vigtig, fordi den grundlæggende forudsætning for, at en iværksættervirksomhed kan skabe vækst og bidrage til udviklingen af det regionale erhvervsliv er, at den overlever de første kritiske år. Den midtjyske overlevelsesrate ligger over landsgennemsnittet på 60,1%, som bliver trukket ned af en relativt lav overlevelsesrate for nyetablerede virksomheder i Region Hovedstaden.

12,4% af de virksomheder, der blev etableret i Region Midtjylland i 2002 eller 2003, og som havde 5 eller flere ansatte i 2004, kunne i 2007 betegnes som vækstiværksættere. Vækstiværksættere skal, ud over at opfylde betingelsen til antal ansatte, også kunne fremvise en gennemsnitlig årlig vækst på mere end 20% i de efterfølgende tre år (d.v.s. i perioden 2004-2007). Region Midtjyllands andel af vækstiværksættere lå i 2007 et procentpoint under landsgennemsnittet, men der kan være forholdsvis store udsving i vækstiværksætterandelen fra år til år.

Figur 39. Andel vækstiværksættere 2006 og 2007. Kilde: Erhvervs- og Byggestyrelsen

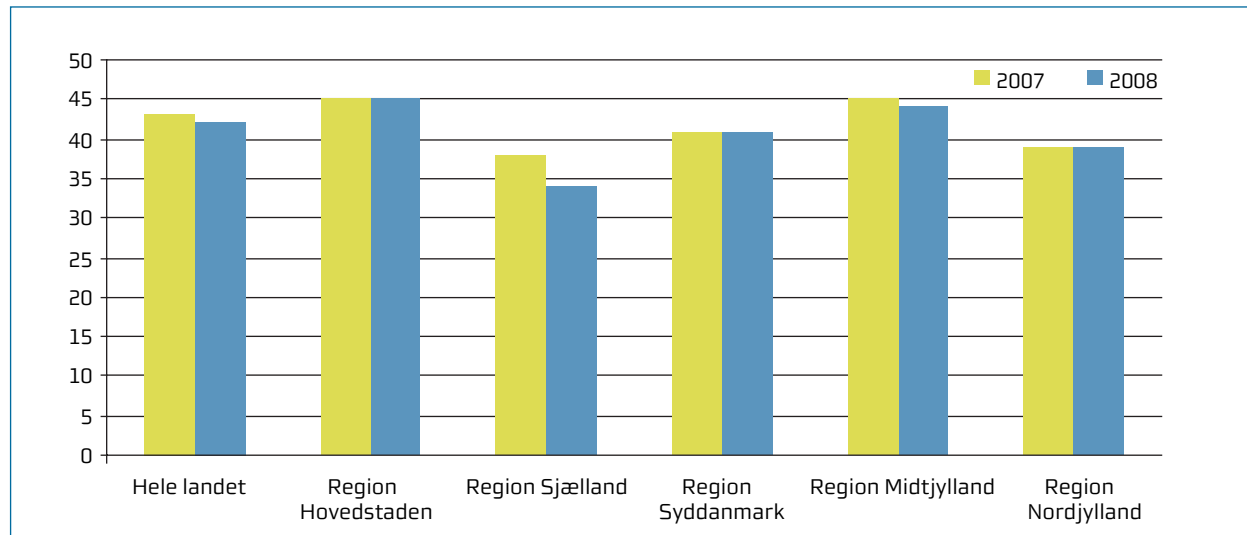

Innovation

Innovation er en kilde til fornyelse på linje med iværksætterier. Men innovationsfornyelse kan ske i både nye og etablerede virksomheder. I 2008 var 44% af de midtjyske virksomheder innovative. Det betyder, at de har introduceret

nye produkter, processer, organiserings- eller markedsføringsmåder i perioden 2006-2008. Innovationsaktiviteten i Region Midtjylland ligger over landsgennemsnittet og på niveau med aktiviteten i Region Hovedstaden.

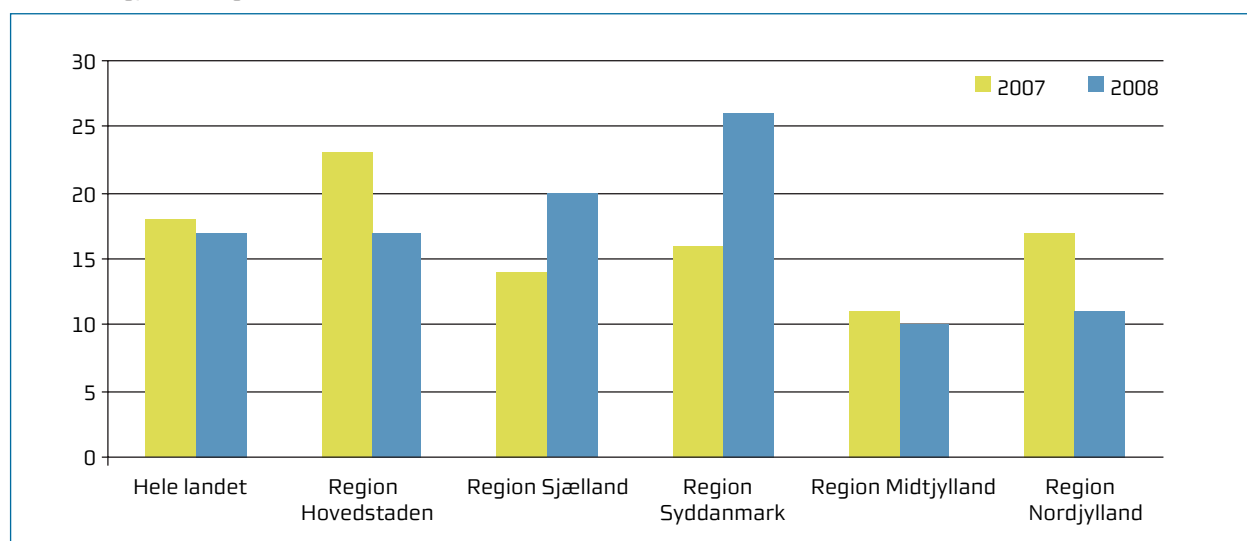
Figur 40. Andel innovative virksomheder 2007 og 2008. Kilde: Erhvervs- og Byggestyrelsen

Hvis innovationsbegrebet indsnævres til udelukkende at omfatte produkt- og procesinnovation, var 33% af de midtjyske virksomheder innovative i 2008. Nye varer og tjenesteydelser udgjorde i 2008 10% af omsætningen i de midtjyske produkt- og procesinnovative virksomheder.

Det er lavt sammenlignet med landsgennemsnittet og de øvrige regioner, og betyder, at nye varer og ydelser fylder mindre i porteføljen hos innovative midtjyske virksomheder, end de gør i resten af Danmark.

Figur 41. Produkt- og procesinnovative virksomheders omsætning fra nye varer og ydelser (andel af samlet omsætning), 2007 og 2008. Kilde: Erhvervs- og Byggestyrelsen

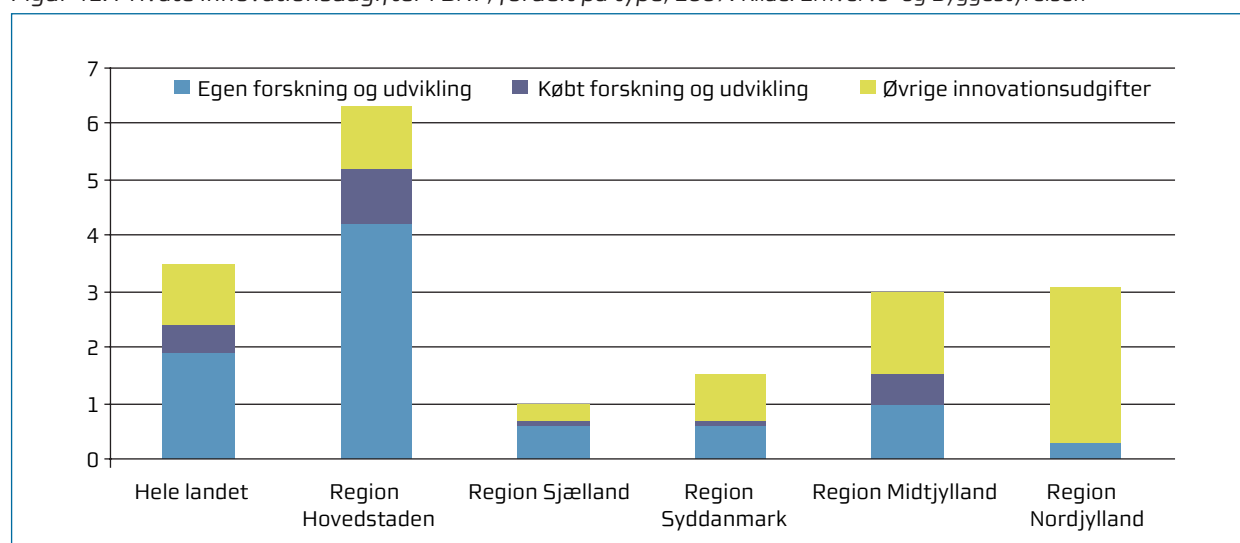
De private midtjyske virksomheders udgifter til innovation udgjorde i 2007 2,9 % af det midtjyske bruttonationalprodukt. Det er en smule under landsgennemsnittet, som bliver trukket i vejret af meget høje innovationsudgifter i Region Hovedstaden. Det høje niveau for innovationsudgifter i Region Hovedstaden er primært drevet af høje udgifter til virksomhedernes egen forskning og udvikling. Branchestrukturen, med bl.a. store virksomheder inden for den forskningstunge medicinalindustri, er en væsentlig årsag til de høje innovationsudgifter i Region Hovedstaden. Ser man på de øvrige regioner, ligger Region Midtjylland og Region Nordjylland markant over Region Syddanmark og Region Sjælland m.h.t. innovationsudgifternes andel af det regionale bruttonationalprodukt. Men Region Midtjylland og Region Nordjylland har vidt forskellige sammensætninger af innovationsudgifterne med en større andel forsknings- og udviklingsudgifter i Region Midtjylland end i Region Nordjylland. Det indikerer, at indholdet af formel viden i de midtjyske virksomheders innovation er højere end i de nordjyske virksomheder. I Region Nordjylland ligger tyngden i udgifterne på såkaldt "Øvrige innovationsudgifter", som bl.a. omfatter udgifter til tekniske for-

beredelser af nye produkter eller arbejdsgange; køb af avancerede maskiner, udstyr eller software til at frembringe nye produkter, ydelser, arbejdsgange eller produktionsprocesser; køb af eksterne rettigheder og anden ekstern viden; samt køb af konsulentytelser, f.eks. i form af undersøgelser af kunders behov.

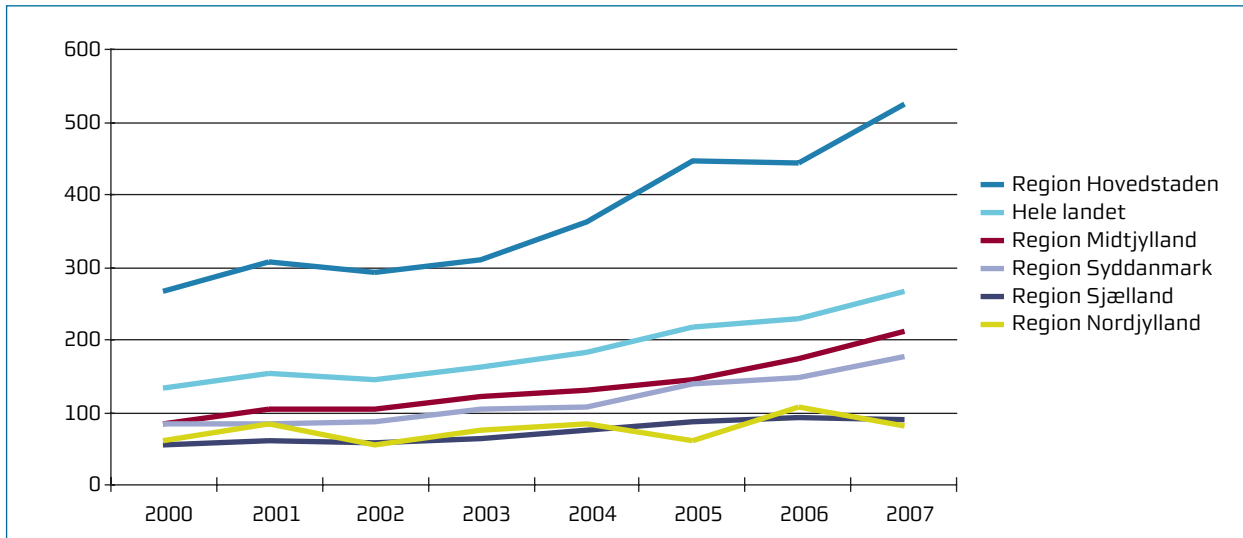
Antallet af patentansøgninger er et andet udtryk for den nyskabelse, der sker i en region. Patenter bliver ikke nødvendigvis bragt til anvendelse i udviklingen af nye produkter, ydelser og processer, men kan betragtes som en beholdning af nye opdagelser i en region. Derved bidrager patenter også til billedet af den fornyelse, der sker i en region. Region Hovedstaden skiller sig ud fra de øvrige regioner med et markant højere antal europæiske patentansøgninger pr. mio. indbyggere. Her spiller medicinalindustriens tyngde i hovedstadsområdet også ind, da det er en meget patenteringsafhængig industri.

Ses der bort fra Region Hovedstaden, er Region Midtjylland den region, der har det højeste antal patentansøgninger pr. mio. indbyggere – og antallet er stigende.

Figur 42. Private innovationsudgifter i BNP, fordelt på type, 2007. Kilde: Erhvervs- og Byggestyrelsen

Figur 43. Udviklingen i antal europæiske patentansøgninger pr. mio. indbyggere, 2000-2007.
Kilde: Erhvervs- og Byggestyrelsen

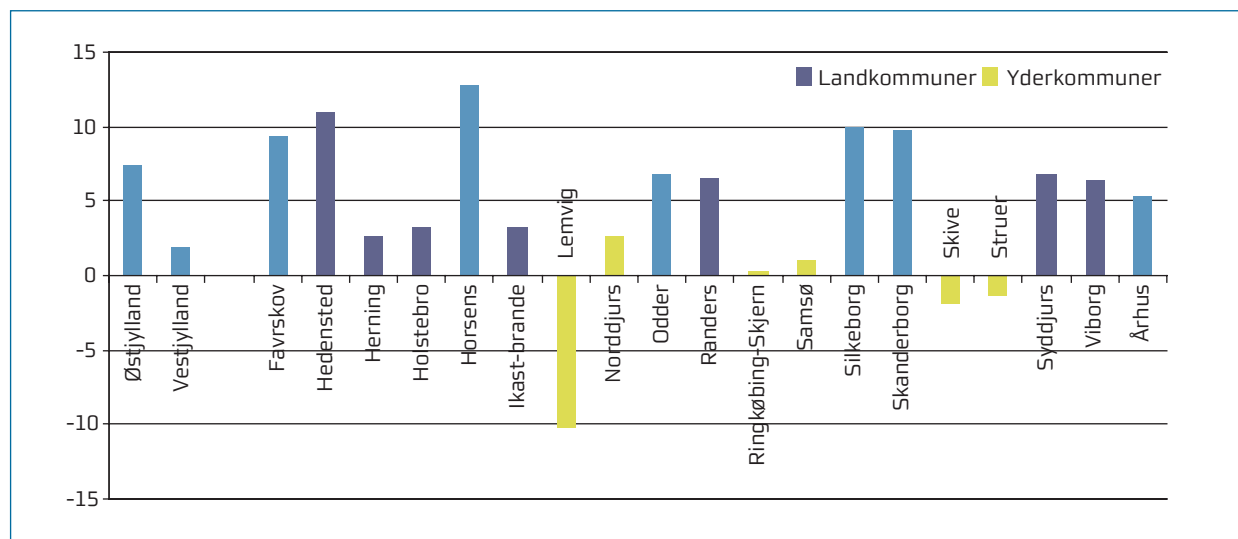
Der tegner sig således et samlet billede af Region Midtjylland som en fornyelsesorienteret region, hvor der både er gode takter, men også rum for forbedring, hvis fornyelse skal være vejen til fortsat vækst og velstand i det midtjyske.

Bilag

Tal og tendenser for de midtjyske kommuner

Figur 44. Fremskrivning af den midtjyske befolkning fordelt på kommuner, 2009-2020.

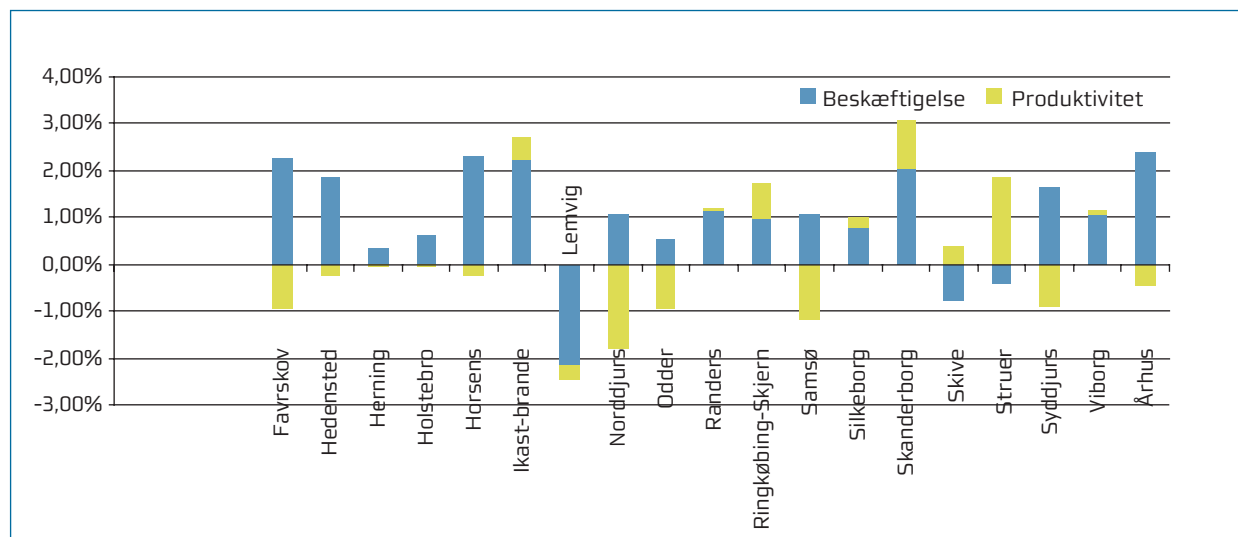
Kilde: SAM-K/LINE

Figur 45. Gennemsnitlig årlig vækst i beskæftigelse og produktivitet i de midtjyske kommuner, 2000-2008.

Beskæftigelsesvækst + produktivitetsvækst = bruttoværdivækst. Oplysninger for 2007 og 2008 er foreløbige.

Kilde: SAM-K/LINE

Tabel 3. Favrskov Kommunes specialisering inden for ressourceområder, 2008.

Kilde: SAM-K/LINE (omfatter både privat og offentlig sektor)

Område	Antal fuldtidsansatte
Fødevarer	2.614
Møbler/Beklædning	834
Turisme	233
Bygge/bolig	3.374
It/kommunikation	1.013
Transport	1.546
Energi/miljø	1.083
Medico/sundhed	2.118
Øvrige	5.955
	Specialisering over 100
	Specialisering over 150

Tabel 5. Herning Kommunes specialisering inden for ressourceområder, 2008.

Kilde: SAM-K/LINE (omfatter både privat og offentlig sektor)

Område	Antal fuldtidsansatte
Fødevarer	5.316
Møbler/Beklædning	3.589
Turisme	922
Bygge/bolig	9.115
It/kommunikation	2.186
Transport	3.426
Energi/miljø	1.543
Medico/sundhed	5.100
Øvrige	15.430
	Specialisering over 100
	Specialisering over 150

Tabel 4. Hedensted Kommunes specialisering inden for ressourceområder, 2008.

Kilde: SAM-K/LINE (omfatter både privat og offentlig sektor)

Område	Antal fuldtidsansatte
Fødevarer	3.287
Møbler/Beklædning	705
Turisme	322
Bygge/bolig	4.101
It/kommunikation	1.197
Transport	1.965
Energi/miljø	466
Medico/sundhed	2.498
Øvrige	6.145
	Specialisering over 100
	Specialisering over 150

Tabel 6. Holstebro Kommunes specialisering inden for ressourceområder, 2008.

Kilde: SAM-K/LINE (omfatter både privat og offentlig sektor)

Område	Antal fuldtidsansatte
Fødevarer	5.469
Møbler/Beklædning	1.429
Turisme	583
Bygge/bolig	4.531
It/kommunikation	1.209
Transport	2.237
Energi/miljø	459
Medico/sundhed	4.996
Øvrige	11.247
	Specialisering over 100
	Specialisering over 150

Tabel 7. Horsens Kommunes specialisering inden for ressourceområder, 2008.

Kilde: SAM-K/LINE (omfatter både privat og offentlig sektor)

Område	Antal fuldtidsansatte
Fødevarer	6.217
Møbler/Beklædning	1.348
Turisme	1.094
Bygge/bolig	7.715
It/kommunikation	2.395
Transport	4.324
Energi/miljø	461
Medico/sundhed	4.880
Øvrige	14.122
	Specialisering over 100
	Specialisering over 150

Tabel 9. Lemvig Kommunes specialisering inden for ressourceområder, 2008.

Kilde: SAM-K/LINE (omfatter både privat og offentlig sektor)

Område	Antal fuldtidsansatte
Fødevarer	2.596
Møbler/Beklædning	291
Turisme	213
Bygge/bolig	1.552
It/kommunikation	203
Transport	805
Energi/miljø	295
Medico/sundhed	844
Øvrige	3.269
	Specialisering over 100
	Specialisering over 150

Tabel 8. Ikast-Brande Kommunes specialisering inden for ressourceområder, 2008.

Kilde: SAM-K/LINE (omfatter både privat og offentlig sektor)

Område	Antal fuldtidsansatte
Fødevarer	2.523
Møbler/Beklædning	3.650
Turisme	262
Bygge/bolig	3.408
It/kommunikation	613
Transport	1.722
Energi/miljø	3.109
Medico/sundhed	1.662
Øvrige	5.632
	Specialisering over 100
	Specialisering over 150

Tabel 10. Norddjurs Kommunes specialisering inden for ressourceområder, 2008.

Kilde: SAM-K/LINE (omfatter både privat og offentlig sektor)

Område	Antal fuldtidsansatte
Fødevarer	2.769
Møbler/Beklædning	388
Turisme	498
Bygge/bolig	2.359
It/kommunikation	984
Transport	1.464
Energi/miljø	395
Medico/sundhed	2.031
Øvrige	5.635
	Specialisering over 100
	Specialisering over 150

Tabel 11. Odder Kommunes specialisering inden for ressourceområder, 2008.

Kilde: SAM-K/LINE (omfatter både privat og offentlig sektor)

Område	Antal fuldtidsansatte
Fødevarer	983
Møbler/Beklædning	291
Turisme	257
Bygge/bolig	1.171
It/kommunikation	375
Transport	458
Energi/miljø	205
Medico/sundhed	828
Øvrige	3.355
	Specialisering over 100
	Specialisering over 150

Tabel 13. Ringkøbing-Skjern Kommunes specialisering inden for ressourceområder, 2008.

Kilde: SAM-K/LINE (omfatter både privat og offentlig sektor)

Område	Antal fuldtidsansatte
Fødevarer	6.003
Møbler/Beklædning	1.130
Turisme	720
Bygge/bolig	5.810
It/kommunikation	1.130
Transport	2.027
Energi/miljø	3.701
Medico/sundhed	2.412
Øvrige	9.778
	Specialisering over 100
	Specialisering over 150

Tabel 12. Randers Kommunes specialisering inden for ressourceområder, 2008.

Kilde: SAM-K/LINE (omfatter både privat og offentlig sektor)

Område	Antal fuldtidsansatte
Fødevarer	5.587
Møbler/Beklædning	1.534
Turisme	1.149
Bygge/bolig	6.739
It/kommunikation	2.206
Transport	3.523
Energi/miljø	1.062
Medico/sundhed	7.219
Øvrige	16.250
	Specialisering over 100
	Specialisering over 150

Tabel 14. Samsø Kommunes specialisering inden for ressourceområder, 2008.

Kilde: SAM-K/LINE (omfatter både privat og offentlig sektor)

Område	Antal fuldtidsansatte
Fødevarer	457
Møbler/Beklædning	27
Turisme	82
Bygge/bolig	220
It/kommunikation	47
Transport	157
Energi/miljø	21
Medico/sundhed	249
Øvrige	503
	Specialisering over 100
	Specialisering over 150

Tabel 15. Silkeborg Kommunes specialisering inden for ressourceområder, 2008.

Kilde: SAM-K/LINE (omfatter både privat og offentlig sektor)

Område	Antal fuldtidsansatte
Fødevarer	3.057
Møbler/Beklædning	3.541
Turisme	1.275
Bygge/bolig	6.737
It/kommunikation	2.581
Transport	3.356
Energi/miljø	1.010
Medico/sundhed	5.603
Øvrige	15.278
	Specialisering over 100
	Specialisering over 150

Tabel 17. Skive Kommunes specialisering inden for ressourceområder, 2008.

Kilde: SAM-K/LINE (omfatter både privat og offentlig sektor)

Område	Antal fuldtidsansatte
Fødevarer	3.294
Møbler/Beklædning	1.030
Turisme	566
Bygge/bolig	4.701
It/kommunikation	2.281
Transport	1.574
Energi/miljø	434
Medico/sundhed	2.144
Øvrige	8.572
	Specialisering over 100
	Specialisering over 150

Tabel 16. Skanderborg Kommunes specialisering inden for ressourceområder, 2008.

Kilde: SAM-K/LINE (omfatter både privat og offentlig sektor)

Område	Antal fuldtidsansatte
Fødevarer	2.892
Møbler/Beklædning	1.005
Turisme	554
Bygge/bolig	4.188
It/kommunikation	2.147
Transport	2.168
Energi/miljø	401
Medico/sundhed	2.616
Øvrige	8.965
	Specialisering over 100
	Specialisering over 150

Tabel 18. Struer Kommunes specialisering inden for ressourceområder, 2008.

Kilde: SAM-K/LINE (omfatter både privat og offentlig sektor)

Område	Antal fuldtidsansatte
Fødevarer	1.326
Møbler/Beklædning	200
Turisme	228
Bygge/bolig	1.737
It/kommunikation	1.714
Transport	830
Energi/miljø	88
Medico/sundhed	1.216
Øvrige	3.417
	Specialisering over 100
	Specialisering over 150

Tabel 19. Syddjurs Kommunes specialisering inden for ressourceområder, 2008.

Kilde: SAM-K/LINE (omfatter både privat og offentlig sektor)

Område	Antal fuldtidsansatte
Fødevarer	1.892
Møbler/Beklædning	797
Turisme	718
Bygge/bolig	2.453
It/kommunikation	699
Transport	1.533
Energi/miljø	263
Medico/sundhed	1.585
Øvrige	5.726
	Specialisering over 100
	Specialisering over 150

Tabel 21. Århus Kommunes specialisering inden for ressourceområder, 2008.

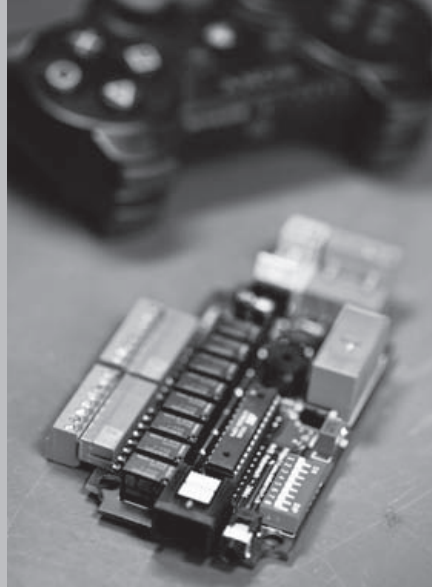
Kilde: SAM-K/LINE (omfatter både privat og offentlig sektor)

Område	Antal fuldtidsansatte
Fødevarer	10.901
Møbler/Beklædning	5.296
Turisme	4.468
Bygge/bolig	25.433
It/kommunikation	19.734
Transport	13.297
Energi/miljø	2.462
Medico/sundhed	23.759
Øvrige	76.884
	Specialisering over 100
	Specialisering over 150

Tabel 20. Viborg Kommunes specialisering inden for ressourceområder, 2008.

Kilde: SAM-K/LINE (omfatter både privat og offentlig sektor)

Område	Antal fuldtidsansatte
Fødevarer	5.533
Møbler/Beklædning	1.484
Turisme	995
Bygge/bolig	7.693
It/kommunikation	2.573
Transport	2.913
Energi/miljø	6.230
Medico/sundhed	6.445
Øvrige	20.117
	Specialisering over 100
	Specialisering over 150

Grafisk Service 4100-10-149b

Fotos:

Forsidebillede nederst til højre: Niels Erik K. Andersen

Bagsidebillede øverst: Story2Media

Alle øvrige fotos: Niels Aage Skovbo